

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Arttu Vahlman

MUUTTUVA KANSALAISALOITE SUOMESSA

Liiketalous

2020

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Arttu Vahlman
Opinnäytetyön nimi	Muuttuva kansalaisaloite Suomessa
Vuosi	2020
Kieli	suomi
Sivumäärä	60+ 8 liitettä
Ohjaaja	Margit Mannila

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, miten sosiaalisiin – ja ympäristöky-symyksiin liittyvien kansalaisaloitteiden muotoehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä on muuttunut vuosista 2012–2015 vuosiin 2016–2019. Tarkastelussa huomio kohdistui aloitteiden aiheiden sisältöihin ja perusteluihin. Aihetta tutkittiin sen ajankohtaisuuden vuoksi, koska syksyn 2019 aikana viisi kansalaisaloitetta ylitti 50 000 kannattajan rajan.

Tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä avataan Suomen kansalaisaloitteen käsite ja tekstissä kerrotaan lainsäätämisestä Suomessa. Lisäksi työssä avataan ympäristön, ympäristöoikeuden ja sosiaali-oikeuden käsitteet. Opinnäytetyö toteutetaan laadullisena tutkimuksena ja sen lajina on sisällönanalyysi. Tässä tutkimuksessa havainnoidaan www.kansalaisaloite.fi:stä löytyviä kansalaisaloitteita ja aineistoa analysoidaan aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla.

Tutkimuksen tuloksista havaittiin sosiaali-oikeuden kansalaisaloitteiden sisältöjen koskevan enemmän suomalaisia ihmisiä vuosina 2012–2015 kuin vuosina 2016–2019. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden sisältö liittyi määrällisesti enemmän luonnonsuojeluun aikavälillä 2012–2015. Sosiaali-oikeuden kansalaisaloitteiden perusteluissa nousi esiin hoidettavien hoitotapa vuosina 2012–2015, kun taas vuosina 2016–2019 perusteluissa korostui työntekijöiden ammattitaito. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perusteluissa korostui enemmän ihmisyys vuosina 2012–2015 ja luonnonsuojelulla perusteltiin aloitteita monipuolisemmalla tavalla vuosina 2016–2019. Tutkimuksen tuloksista voidaan todeta, että eduskunta voi saada käsiteltäväkseen tutkimuksen tulosten kaltaisia kansalaisaloitteita.

ABSTRACT

Author	Arttu Vahlman
Title	As Change Citizens' initiatives in Finland
Year	2020
Language	Finnish
Pages	60+ 8 Appendices
Name of Supervisor	Margit Mannila

In this thesis I investigated the form of suggestions of citizens' to start preparation based on social rights and environmental law has changed from 2012-2015 to 2016-2019. I examined the initiatives content and notes of the citizens' initiatives. The current topicality of the subject affected to choose of topic because five citizens' initiatives crossed 50 000 supporters line during autumn 2019.

The theoretical framework tells citizens' initiatives of Finland and law legislation in Finland. The text opens social right, environment and environmental law concepts. The thesis was implemented as quality research and the quality research type was content of analysis. I studied citizens' initiatives available on www.kansalaisaloite.fi and I analyzed material with the content of analysis method.

The results of this thesis indicated that issues of social rights was regarded more important Finnish people was based more in 2012-2015 than in 2016-2019. The content of citizens' initiatives was based more on environmental law than conservation of nature in the time frame 2012-2015. Patient care forms came up in social rights citizens' initiatives in 2012-2015, whereas caretakers' quality of work was more common came up in 2016-2019. Humanity was emphasized in citizens' initiatives in environmental law more in 2012-2015 than in 2016-2019 and conservation of nature issues were use as an argument in more versatile ways in 2016-2019. According to the conclusion of thesis, the Parliament can get to process citizens' initiatives similar thesis results.

Keywords citizens' initiatives, social rights, environment, environmental law

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	8
1.1	Tutkimuksen tausta, tutkimuskysymys ja aiheen rajaus	8
1.1.1	Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusmenetelmä ja analysointimenetelmä.....	9
1.1.2	Aikaisemmat tutkimukset.....	10
1.2	Tutkimuksen rakenne	11
2	TUTKIMUKSESSA KÄYTETYT KÄSITTEET.....	13
2.1	Sosiaalioikeus	13
2.2	Ympäristö	13
2.3	Ympäristöoikeus	14
3	SUOMEN KANSALAISALOITE.....	15
3.1	Kansalaisaloitteen muoto ja sisältö	15
3.2	Kansalaisaloitteen vireillepano ja kannatusilmoitusten kerääminen.....	15
3.3	Kansalaisaloitteen muuttuminen	16
4	LAIN SÄÄTÄMINEN SUOMESSA.....	17
4.1	Tavallisen lain säätäminen.....	17
4.2	Perustuslain säätäminen.....	18
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	20
5.1	Laadullinen tutkimus.....	20
5.2	Aineistonhankinta	21
5.3	Vuosina 2012-2013 julkaistut sosiaalioikeuden kansalaisaloitteet.....	22
5.4	Vuosina 2012-2013 julkaistut ympäristöoikeuden kansalaisaloitteet.....	24
5.5	Vuosina 2014-2015 julkaisut sosiaalioikeuden kansalaisaloitteet	25
5.6	Vuosina 2014-2015 julkaisut ympäristöoikeuden kansalaisaloitteet	26
5.7	Vuosina 2016-2017 julkaisut sosiaalioikeuden kansalaisaloitteet	27
5.8	Vuosina 2016-2017 julkaisut ympäristöoikeuden kansalaisaloitteet.....	28
5.9	Vuosina 2018-2019 julkaisut sosiaalioikeuden kansalaisaloitteet	29

5.10 Vuosina 2018-2019 julkaistut ympäristöoikeuden kansalaisaloitteet....	31
5.11 Aineiston analysointi.....	32
6 TULOKSET	35
6.1 Parempi sosiaaliturvajärjestelmä.....	35
6.2 Vanhusten hoito	37
6.3 Luonnonsuojelu ja eläinkannan muutos	38
6.4 Hoito ja hoidon kehittäminen	41
6.5 Valtion varojen käyttäminen ja Suomen sosiaaliturva.....	42
6.6 Toiminnallisuuden kehittäminen.....	43
6.7 Pääluokattomat sosiaalioikeuden kansalaisaloitteet	43
6.8 Petoista aiheutuvat ongelmat	45
6.9 Ihmisiä koskevat asiat	46
6.10 Luonnonsuojelu.....	46
6.11 Pääluokattomat ympäristöoikeuden kansalaisaloitteet	47
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	49
7.1 Keskeisimmät tulokset sosiaalioikeuden ja ympäristöoikeuden aloitteiden sisällöstä	49
7.2 Keskeisimmät tulokset sosiaalioikeuden ja ympäristöoikeuden aloitteiden perusteluista	50
7.3 Pohdinta.....	51
7.4 Reliabiliteetti ja validiteetti.....	54
7.5 Jatkotutkimusehdotukset	54
LÄHTEET	55
LIITTEET	

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Sosiaaioikeuden aloitteiden sisältöjen ala-, ylä- ja pääluokka ajalta 2012-2015.....	37
Taulukko 2. Sosiaaioikeuden aloitteiden sisältöjen ala-, ylä- ja pääluokka ajalta 2016-2019.....	37
Taulukko 3. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden sisältöjen ala-, ylä – ja pääluokka ajalta 2012-2015.....	39
Taulukko 4. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden sisältöjen ala-, ylä- ja pääluokka ajalta 2016-2019.....	39
Taulukko 5. Sosiaaioikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen ala-, ylä- ja pääluokka ajalta 2012-2015.....	40
Taulukko 6. Sosiaaioikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen ala-, ylä- ja pääluokka ajalta 2016-2019.....	41
Taulukko 7. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen ala-, ylä- ja päluokka ajalta 2012-2015.	44
Taulukko 8. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen ala-, ylä- ja pääluokka ajalta 2016-2019.....	45

LIITELUETTELO

LIITE 1. Taulukko 9. Sosiaaioikeuden kansalaisaloitteiden sisällön alkuperäinen- ja pelkistetty ilmaisu ajalta 2012–2015.

LIITE 2. Taulukko 10. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden sisällön alkuperäinen – ja pelkistetty ilmaisu ajalta 2012–2015.

LIITE 3. Taulukko 11. Sosiaaioikeuden kansalaisaloitteiden sisällön alkuperäinen – ja pelkistetty ilmaisu ajalta 2016–2019.

LIITE 4. Taulukko 12. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden sisällön alkuperäinen – ja pelkistetty ilmaisu ajalta 2016–2019.

LIITE 5. Taulukko 13. Sosiaaioikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen alkuperäinen – ja pelkistetty ilmaus ajalta 2012–2015.

LIITE 6. Taulukko 14. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen alkuperäinen – ja pelkistetty ilmaus ajalta 2012–2015.

LIITE 7. Taulukko 15. Sosiaaioikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen alkuperäinen – ja pelkistetty ilmaus ajalta 2016–2019.

LIITE 8. Taulukko 16. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen alkuperäinen – ja pelkistetty ilmaus ajalta 2016–2019.

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tausta, tutkimuskysymys ja aiheen rajaus

Kansalaisaloitteet herättävät keskustelua ja tämä tuo aloitteille lisäarvoa. (Helsingin Sanomat 2019.) Aloitteet ovat nousseet suosituiksi ja niitä on käytetty laajasti osallistumiskanavana. (HE 251/2018, 5.) Syksyn aikana kansalaisaloitteet koskien terapiatakuuta mielenterveyspalveluihin pääsyyn nopeuttamiseksi, kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamista, avohakkuiden lopettamista valtion mailla, lentoveron säättämistä matkustajille ja ilotulitteiden kuluttajakäytön kieltämistä ylittivät 50 000 kannattajan rajan, mikä kertoo kansalaisaloitteisiin kohdistuvasta kiinnostuksesta ihmisten keskuudessa (Malinen 2019; Hakkarainen 2019; Konttinen 2019; Näveri 2019; Nalbantoglu 2019).

Oikeusministeriön verkkopalvelussa www.kansalaisaloite.fi on julkisesti luettavissa elokuun 2020 loppuun mennessä noin 1150 kansalaisaloitetta. (Oikeusministeriö 2020.) Tässä vaiheessa on sopiva aika tehdä tutkimus ja tutkia, miten kahteen valitsemaani aihepiiriin liittyvien kansalaisaloitteiden ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä - muoto on muuttunut vuosien aikana. Tämän lisäksi aloitteista käytävä julkinen keskustelu ja kiinnostukseni julkisoikeuteen sai minut valitsemaan opinnäytetyön aiheekseni Suomen kansalaisaloitteen.

Tutkimuskysymykseni on seuraava:

Miten sosiaalisiin - ja ympäristökysymyksiin liittyvien Suomen kansalaisaloitteiden muotoehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä on muuttunut vuosista 2012–2015 vuosiin 2016–2019?

Tämän opinnäytetyön aihe on rajattu käsittelemään vain Suomen kansalaisaloitteita. En tutki syitä, minkä takia kansalaisaloitteen tekijät tekevät kansalaisaloitteita ja mitkä tekijät ovat muutoksen taustalla. Tutkimus käsittelee pelkästään vain sosiaalisiin – ja ympäristökysymyksiin liittyvää kansalaisaloitteiden muutosta, joten tutkimus ei huomioi muiden aihealueiden kansalaisaloitteita.

Tämä tutkimus ei käsittele erikseen eroja lakiehdotusten ja ehdotusten lainvalmisteluun ryhtymiseen liittyvien aloitteiden välillä. Tutkimus käsittelee ainoastaan ehdotus lainvalmisteluun ryhtymistä - aloitemuotoa. Tutkimuksesta on jätetty pois myös mahdollinen kansalaisaloitteiden taloudelliseen tukeen liittyvät erot.

1.1.1 Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusmenetelmä ja analysointimenetelmä

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten Suomen sosiaalisiin – ja ympäristökysymyksiin liittyvien kansalaisaloitteiden ehdotus lainvalmisteluun aloittamisesta - muoto on muuttunut vuosista 2012–2015 vuosiin 2016–2019. Tarkastelen valitsemieni aloitteiden sisältöä ja perusteluja. Tutkimuksesta on hyötyä eduskunnalle ja ihmisille, jotka ovat kiinnostuneista kansalaisaloitteista.

Tutkimus toteutetaan kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on kuvata todellista elämää Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran mukaan (2004, 152), sillä kansalaisaloitteiden taustalla on oikeat asiat. Jyväskylän yliopiston internetsivuilla (2020.) todetaan laadullisessa tutkimuksessa korostuvan kohteen tarkoitukseen ja merkitykseen liittyvät näkökulmat.

Tämän kvalitatiivisen tutkimuksen laji on sisällönanalyysi ja tutkimuksen aineisto analysoidaan aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla, jonka tavoitteena on saada tutkittavasta asiasta tiivistetty ja yleinen kuvaus. Pyrin luomaan käytössä olevasta tutkimusaineistosta teoreettisen kokonaisuuden, sillä valitsen tutkimuksen analyysiyksikön sovittaen sen tutkimuksen tehtävänasetteluun. Analyysiyksikkönä tutkimuksessani ovat lauseet, jotka pelkistän, ryhmittelen, alakaterigoin, yläkaterigoin ja pääkaterigon. Yhdysvaltalaisessa perinteessä aineistoa analysoidaan tällä tavalla. (Hirsjärvi ym. 2004, 153; Tuomi & Sarajärvi 2018, 108, 114, 117.)

Tässä tutkimuksessa tutkimuksen aineistohankintamenetelmänä käytetään havainnointia. Havainnoinnin muotona on suora havainnointi. Havainnoin oikeusministeriön verkkopalvelusta löytyviä kansalaisaloitteita.

1.1.2 Aikaisemmat tutkimukset

Kansalaisaloitteisiin liittyviä tutkimuksia on tehty aikaisemmin sekä yliopistoissa että ammattikorkeakouluissa. Joonas Rinkinen käsitteli vuonna 2016 valmistuneessa pro gradussaan ”Poliittinen vaikuttaminen murroksessa? näkemyksiä kansalaisaloitteen ja sosiaalisen median roolista vaikuttamiskanavana” kansalaisaloitteen ja sosiaalisen median roolia nykyisessä demokraattisessa päätöksenteossa. Tutkimuksen mukaan Tahdon2013 – kampanjan merkittävimmät viestintäkanavat olivat kansalaisten mielestä Facebook ja Twitter. Kansanedustajiin kohdennetut vaikuttamiskeinot olivat taas esimerkiksi kampanjaryhmän ja kansanedustajien välillä järjestetyt tapaamiset ja Tahdon2013–kampanjan tilaamat tutkimukset. (Rinkinen 2016, 52, 55.)

Tutkimuksen perusteella kampanjassa mukana olevat henkilöt ja kansanedustajat kokivat merkittävän tuen saaneella kansalaisaloitteella olevan vaikutus poliittiseen päätöksentekoon. Kansanedustajan arvomaailmaa vastaan olevat aloitteet eivät muuta kampanjahenkilöstön mukaan heidän suhtautumistansa asiaan. Kansanedustajien mielestä kansalaisaloitteen avulla eduskunta saa tietoa ihmisiä koskevista asioista. (Rinkinen 2016, 62.)

Tahdon2013-kampanjan henkilöt kokivat, että sosiaalisen median avulla kansalaisaloitteen ajama asia saa näkyvyyttä ilman toimittajia. Kansalaisten ja poliitikkojen välinen vuorovaikutus on myös lisääntynyt kampanjahenkilöstön mukaan sosiaalisen median myötä. Lisäksi osa kansanedustajista on tuonut yksityiselämäänsä liittyviä asioita siellä, mikä on tehnyt poliitikoista inhimillisempiä (Rinkinen 2016, 64–65.)

Haastateltavat kansanedustajat totesivat, että sosiaalisen median rooli vaikuttamiskanavana politiikkaan on ristiriitainen. Osa pyrkii pitämään tämän media-alustan vaikutuksen omaan toimintaan vähäisenä, mutta osa käyttää puolestaan sosiaalista mediaa monipuolisesti työtehtävissään. Kansanedustajat voivat käyttää sosiaalista mediaa tiedotuskanavana, ja he voivat kysyä kansalaisilta mielipiteitä. (Rinkinen 2016, 65.)

Tämän lisäksi esimerkiksi Jaakko Kalske on käsitellyt pro gradussaan ”Kansalaisaloitteet ja kansalaisen valta: Onko kansalaisaloitejärjestelmä muuttanut kansalaisyhteiskunnan valtasuhteita?” mahdollista kansalaisyhteiskunnan valtasuhteiden muutosta kansalaisaloitteiden seurauksena. (Kalske 2014) Tutkimuksessa todettiin, että kansalaisaloitejärjestelmä ole muuttanut ainakaan vielä kansalaisyhteiskunnan valtasuhteita. Yhteiskunnallinen vallankäyttö toteutuu monesti yhdistysten kautta ja korkeasti koulutetut sekä hyvin toimeen tulevat ovat tässä asiassa aktiivisia. (Kalske 2014, 79.)

Anna Saarela tutki pro gradu tutkielmassaan ” Suoraa vai näennäistä demokrati-aa? Kansalaisaloite välittömän vaikuttamisen kanavana” kansalaisaloitteen tavoitteiden toteutumista sääntelyn seurauksena. (Saarela 2013, 2.) Tutkimuksen mukaan sisällöllisten kansalaisaloitteiden eli sitovaan kansäänestykseen johtamattomien aloitteiden vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset. Kansalla on valta nostaa asia esille, mutta parlamentti tekee aloitteesta lopullisen päätöksen. (Saarela 2013, 59–62.)

Kansalaisaloitejärjestelmän kehittämisen kohteena nähdään sen sitovuuden lisääminen. Kansalaisilla on oikeus osallistua päätöksentekoon edustuksellisen järjestelmän avulla ja välittömästi, mutta alemman tasoisessa lainsäädännössä vaikuttamismekanismeja on vähän. Aloite pitäisi nähdä todellisen vaikuttamisen mahdollisuutena. (Saarela 2013, 63.)

1.2 Tutkimuksen rakenne

Tutkimuksen rakenne koostuu johdannosta, teoreettisesta viitekehystä, tutkimuksen toteuttamiseen liittyvästä kappaleesta, tuloksista ja johtopäätöksistä. Johdannossa perustelen tutkimuksen aiheen ja kerron tutkimuskysymyksen. Lisäksi kerron tutkimusmenetelmästä, aineistonhankinnasta, aineiston analysoimisesta sekä kansalaisaloitteista tehdyistä aikaisemmista tutkimuksista. Teoreettiseen viitekehukseen kuuluu opinnäytetyön kappaleet 2–4, joissa käsitellen Suomen kansalaisaloitetta, lain säätämistä Suomessa, sosiaalioikeutta sekä ympäristöä ja ympäristöoikeutta.

Kerron tutkimuksen toteuttamisesta kappaleessa 5. ja tutkimuksen tulokset esitän kappaleessa 6. Johtopäätökset esittelen kappaleessa 7. ja samassa kappaleessa esitän tutkimuksen keskeisimmät tulokset. Pohdin tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia sekä tutkimuksen eettisyyttä. Kyseisessä kappaleessa kerron myös jatkotutkimusehdotuksista.

2 TUTKIMUKSESSA KÄYTETYT KÄSITTEET

Tässä kappaleessa määrittelen ensiksi sosiaaioikeus – käsitteen ja avaan käsitteeseen liittyviä ongelmakohtia. Toiseksi määrittelen ympäristö – käsitteen. Lopuksi kerron, mitä ympäristöoikeudella tarkoitetaan.

2.1 Sosiaaioikeus

Sosiaaioikeus voidaan määrittellä yhteiskunnassa kolmella tavalla. Ensinnäkin sosiaaioikeus määritellään sääntelemien yhteiskunnallisten ilmiöiden nojalla. Sosiaaioikeuteen voidaan myös sisällyttää oikeudelliset sääntelyt, joilla yrittään toteuttaa erityisiä sosiaalisia näkökohtia tai tavoitteita. Tämä tavoite voi olla esimerkiksi perheiden toimeentulon turvaaminen. Sosiaaioikeuden kolmas määrittelevä tunnusmerkki on sen tyypillinen sääntelytapa. (Kaarlo & Kotkas 2016, 2.)

Kun sosiaaioikeutta määritellään esimerkiksi sosiaalisten näkökohtien avulla, ongelmana on tunnusmerkin vähäinen erottelukyky. Sosiaaliset näkökohdat ulottavat vaikutuksensa melkein koko oikeusjärjestyksen läpi tämän päivän hyvinvointivaltiossa. Sosiaaioikeus ei myöskään erottaudu sääntelytapansa nojalla kokonaisuudeksi, jolla on selvät rajat. (Kaarlo & Kotkas 2016, 3.)

2.2 Ympäristö

Oikeudellisesti ympäristö tarkoittaa ihmisen ja ulkomaailman välistä vuorovaikutussuhdetta. Ulkomaailmaan kuuluvat luonto, ihmiset ja rakennetut alueet. Osaksi ympäristöä lasketaan maapallon sisus, ilmakehä ja avaruus. (Hollo 2004, 2.) Ympäristö voidaan joutua jakamaan vesiympäristöön, maaperään, maisemaan tai luonnonvaroihin, jotka muodostavat fyysisen ympäristön riippuen lainsäädännöstä. (Hollo 1991, 12.)

Erittelemättömän ympäristökäsitteen avulla ei voi hallita ympäristöoikeudellisen sääntelyn eri osa-alueita, kun ympäristöoikeudellinen sääntely laajentuu tai se kehittyy. Tämän takia tarvitaan määreitä, jotka täsmentävät sääntelyn tavoitetta. Esimerkkinä voi olla vesien saastuminen, jota kuvataan käsitteellä ympäristönsuojelu. (Hollo 2004, 3.)

2.3 Ympäristöoikeus

Ympäristöoikeus pyrkii analysoimaan ja ratkaisemaan ympäristöstä johtuvia kysymyksiä. Yleensä kysymys on erilaisten oikeudellisten näkökulmien samanaikaisesta yhdistelystä. Ympäristöä vahingoittava toiminta voi sisältää siviilioikeudellisia korvaus – ja oikaisuusuojakysymyksiä, kun sen sijaan toiminnan sallittavuuden terveydelliset kriteerit määräytyvät hallinto-oikeudellisen lupaharkinnan kautta. (Hollo 2004, 3–4.)

Ympäristöoikeus rakentuu yhteiskunnallisen kehityksen ja kulttuurin ympärille ja se pyrkii ottamaan huomioon ihmisen ja ympäristön vuorovaikutussuhteet. Ympäristöoikeudessa on periaatteita ja ne voidaan jakaa kolmeen osaan. Näitä ovat lainsäädännölliset eli ympäristöpoliittiset periaatteet, ohjauskeinojen systematisointia eli yhteisiä piirteitä osoittavat periaatteet ja laintulkintaa ohjaavat periaatteet. (Hollo 2004, 6–7.)

3 SUOMEN KANSALAISALOITE

Tässä luvussa kerron Suomen kansalaisaloitteesta. Luvussa kerrotaan kansalaisaloitteen muodosta, sisällöstä ja kansalaisaloitteen vireillepanijasta. Lopuksi mainitsen kansalaisaloitteen kannatusilmoitusten keräämisestä ja kansalaisaloitteen muuttumisesta.

3.1 Kansalaisaloitteen muoto ja sisältö

Kansalaisaloitteen on sisällettävä lakiehdotus tai ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä sekä perustelut ehdotukselle. Laadittavalla aloitteella on oltava otsikko, joka kuvaa aloitteen sisältöä. Aloitteelle on myös laitettava päiväys. (L 12/2012 4 §.)

Kun aloite laaditaan, aloitteeseen ei saa laittaa erilaisia asioita. Aloite on laadittava suomen tai ruotsin kielellä. Molemmilla kielillä laadittu aloite on myös mahdollinen. (L 12/2012 4 §.)

Kansalaisaloitteen kannatusilmoituksessa on oltava aloitteen allekirjoittajan koko nimi, syntymäaika ja kotikunta. Aloitteessa on oltava myös vakuutus, että allekirjoittaja on Suomen kansalainen. Henkilön täytyy vakuuttaa, että hän on tehnyt kannatusilmoituksen aloitteeseen vain kerran. Kannatusilmoitus on päivättävä. (L 12/2012 6 §.)

3.2 Kansalaisaloitteen vireillepano ja kannatusilmoitusten kerääminen

Yksi tai useampi äänioikeutettu Suomen kansalainen voi olla kansalaisaloitteen vireillepanija. Kun kansalainen laittaa kansalaisaloitteen vireille, hänen on nimettävä yksi edustaja ja varaedustaja. Aloitteeseen liittyvää yhteydenpitoa varten aloitteen vireillepanijan, edustajan ja varaedustajan on annettava asioiden yhteydessä yhteystietonsa Väestörekisterikeskukselle, oikeusministeriölle ja eduskunnalle. (L 12/2012 3 §.)

Kun kansalaisaloitteeseen kerätään kannatusilmoituksia, ne on kerättävä sähköisesti tietoverkossa tai paperimuodossa. Kannatusilmoitukset täytyy kerätä kuuden

kuukauden kuluessa aloitteen päiväyksestä. Tiedot aloitteen vireillepanijasta ja edustajasta ja edustajan yhteystiedot on oltava aloitteen allekirjoittajien nähtävillä. Kun kannatusilmoitusten kerääminen on aloitettu aloitteeseen, aloitetta ei saa muuttaa. (L 12/2012 5 §.)

3.3 Kansalaisaloitteen muuttuminen

Kansalaisaloitelain muutos tuli voimaan 1.5.2019. Hallituksen esityksen mukaan kansalaisaloitteen vireillepanovaihetta oli tarkoitus selkeyttää. Aloitteen vastuuhenkilöiden nimikkeet yhtenäistettiin ja vastuuhenkilöiden määrä nostettiin viiteen henkilöön. Aikaisemman lain heikkoutena on ollut aloitteiden raukeamismahdollisuus eduskunnan vaihtuessa ja tämän ehkäisemiseksi kansalaisaloitteiden määräaika nostettiin vuoteen. Kansalaisaloitteen vastuuhenkilöiden täytyy toimittaa kannatusilmoitukset Väestörekisterikeskuksen tarkastusta varten tässä ajassa. (HE 251/2018, 6.)

Kansalaisaloitelain yhteensopivuus on huomioitu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 ja yleisen tietosuojasetuksen kanssa. Tämän takia rekisterinpitäjään tehdään muutoksia. Oikeusministeriön verkkopalvelussa kerättyjen henkilötietojen rekisterinpitäjäksi määritellään oikeusministeriö. (HE 251/2018, 6.)

4 LAIN SÄÄTÄMINEN SUOMESSA

Tässä kappaleessa kerron, kuinka laki säädetään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä ja kvalifioitussa eli vaikeutetussa säätämisyjärjestyksessä. Kappaleessa selitetään hallituksen esitys – käsitteen merkitys ja kerron esimerkiksi presidentin roolista tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

4.1 Tavallisen lain säätäminen

Tavallisen lain säätäminen voi alkaa kansalaisaloitteen lisäksi tavallisesti hallituksen esityksestä tai kansanedustajan lakialoitteesta. Hallituksen esitykseksi kutsutaan valtioneuvostossa valmisteltua ehdotusta. Tämä ehdotus sisältää yhden tai useamman uuden lakiehdotuksen tai ehdotuksen vanhojen lakien muuttamisesta. Hallituksen esityksessä on yleensä ehdotuksen yleisperustelut, yksityiskohtaiset perustelut jokaiselle ehdotetulle pykälälle ja arviointi koskien lakiehdotusten vaikutuksia. Hallituksen esitys on aina valmiin lain muodossa. (Husa & Pohjolainen 2014, 91.)

Tasavallan presidentti päättää hallituksen esityksen antamisesta, joka on tehty valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta. Asia voi palautua uudelleen valtioneuvoston valmisteltavaksi, jos presidentti ei pääte ensimmäistä kertaa esiteltäessä esityksen antamisesta valtioneuvoston ratkaisuehdotuksen mukaisesti. Tämän jälkeen presidentti on sidottu antamaan hallituksen esityksen valtioneuvoston uuden ratkaisuehdotuksen perusteella. (Husa & Pohjolainen 2014, 91.)

Puhemiesneuvoston käsittelyllä käynnistyy yleensä tavallinen lainsäätämisyjärjestys. Puhemiesneuvosto tekee ehdotuksen, mihin erikoisvaliokuntaan lakiehdotus lähetetään. Puolueet voivat tehdä ryhmäpäätöksen liittyen lakiehdotukseen silloin kuin tärkeimmät lakiehdotukset käsitellään eduskuntaryhmien kokouksissa. (Husa & Pohjolainen 2014, 94.)

Eduskunnan täysistunnon käsittelyyn lakiehdotus tulee ensimmäisen kerran lähetekeskustelussa. Kun lähetekeskustelu päättyy, eduskunta päättää puhemiesneuvoston esityksen perusteella, mihin valiokuntaan asia lähetetään. Asia lähetetään

yleensä siihen valiokuntaan, joka on asiaan erikoistunut. (Husa & Pohjolainen 2014, 94.)

Lakiehdotuksen eduskuntakäsittelyn keskeinen vaihe on valiokuntakäsittely. Lakiehdotus käydään valiokunnassa tarkasti läpi ja lakiehdotukseen voidaan tehdä muutoksia. Valiokunta voi esittää ehdotuksen hyväksymistä tai se voi hylätä sen. Lopuksi ehdotuksesta syntyy mietintö, joka käsitellään täysistunnossa kahdesti. (Husa & Pohjolainen 2014, 94; Eduskunta 2020.)

Kun lakiehdotusta käsitellään ensimmäisessä käsittelyssä, täysistunnossa esitellään valiokunnan mietintö ja eduskunta käy yleiskeskustelun sekä se tekee lakiehdotuksen sisällöstä päätöksen yksityiskohtaisessa käsittelyssä. Lakiehdotus voidaan lähettää suuren valiokunnan käsiteltäväksi jo ensimmäisen käsittelyn aikana, jos eduskunta päättää näin puhemiesneuvoston ehdotuksesta. (Husa & Pohjolainen 2014, 94.)

Ensimmäisen käsittelyn jälkeen pidetään toinen käsittely. Toisessa käsittelyssä tehdään päätös lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Eduskunta ei voi tässä käsittelyssä enää muuttaa lakiehdotuksen sisältöä. Laki tulee hyväksytyksi, kun enemmistö kannattaa lain hyväksymistä. (Husa & Pohjolainen 2014, 95.)

4.2 Perustuslain säätäminen

Kvalifioidussa eli vaikeutetussa säätämisyjärjestyksessä lakia ei voida säätää eduskunnan enemmistöpäätöksellä, sillä päätöksentekoa on vaikeutettu jollakin tavalla. Päätöksentekomenettelyyn on täten laitettu jokin hidastava asia, kuten enemmistön vaatimusten korostaminen. Suomessa tällainen tilanne on perustuslain säätämisyjärjestyksessä ja supistetussa perustuslain säätämisyjärjestyksessä. (Husa & Pohjolainen 2014, 95.)

Perustuslain säätämisyjärjestykseen kuuluu kaksi eri menettelyä, jotka ovat normaali menettely ja kiireellinen perustuslain säätämisyjärjestys. Normaalisissa menettelyssä laki käsitellään toiseen käsittelyyn asti samalla tavalla kuin tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä käsiteltävä lakiehdotus. Toisessa käsittelyssä lakiehdotus

tus hyväksytään yksinkertaisella enemmistöllä lepäämään eduskuntavaalien jälkeen pidettäviin valtiopäiviin. Vaalien jälkeen säädettävä laki on hyväksyttävä kahden kolmasosan määräenemmistöllä, sillä lakiehdotus voidaan muuten hylätä. (Husa & Pohjolainen 2014, 97.)

Kun kyseessä on kiireellinen perustuslain säätämisenjärjestys, lakiehdotus on julistettava toisessa käsittelyssä kiireelliseksi viiden kuudesosan enemmistöllä annetuista äänistä. Tässä tapauksessa ehdotusta ei hyväksytä lepäämään yli vaalien, vaan lakiehdotus voidaan hyväksyä saman tien kiireelliseksi julistamisen jälkeen kahden kolmasosan enemmistöllä. (Husa & Pohjolainen 2014, 97.)

Supistetussa perustuslainsäätämisenjärjestyksessä sovelletaan sellaisia kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamista koskevia lakeja, jotka koskevat perustuslakia, valtakunnan alueen muuttamista tai Suomen täysivaltaisuuden kannalta huomattavaa toimivallan siirtoa Euroopan unionille tai kansainvälisille järjestöille. Tällaiseksi voimaansaattamislainsäädäntökäsitteeksi koskeva ehdotus voidaan hyväksyä kiireelliseksi julistamalla se käynnissä olevalla vaalikaudella kahden kolmasosan enemmistöllä äänistä, jotka on annettu. (Husa & Pohjolainen 2014, 97.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa kerron, miten tutkimus on toteutettu. Avaan laadullisen tutkimusmenetelmän käsitteen ja kerron aineistonhankintatapana toimivasta havainnoinnista. Esitän kappaleessa sosiaalioikeuden ja ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden havainnot niiden aiheiden sisällöstä ja perusteluista. Lopuksi kerron aineistolähtöisestä sisällönanalyysistä, joka on tämän tutkimuksen aineiston analysointitapa.

5.1 Laadullinen tutkimus

Lapin ammattikorkeakoulun (2020) internetsivuilla todetaan laadullisen tutkimuksen pyrkimyksistä ymmärtää todellisuutta sekä laadullisen aineiston hankinnan että analysoinnin kautta. Tämän takia tutkimuksen tavaksi muodostui laadullinen tutkimus. Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen laji on sisällönanalyysi tässä tutkimuksessa, koska tutkielman tutkittavana kohteena ovat kansalaisaloitteiden aiheiden sisällössä ja perusteluissa tapahtuva muutos. Sisältö on kiinnostuksen kohteena sisällönanalyysissä. (Hirsjärvi ym. 2004, 153–157.)

Tutkittavaa kohdetta pitäisi pyrkiä tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisella tavalla laadullisessa tutkimuksessa. Tutkijan pitäisi valmiina olevien totuus väittämien sijaista löytää tai tuoda esille todellisia asioita. Tämän tutkimuksen kohdejoukko on valittu myös tarkoituksenmukaisesti satunnaisotoksen sijasta. (Hirsjärvi ym. 2004. 152, 155.) Tutkimusta varten on valittu kansalaisaloitteita tutkimuskysymyksessä olevien aihepiirien pohjalta, joten tutkimuksen aineistoissa ei ole aloitteita useista eri aihealueista.

Tutkin, miten sosiaalisiin - ja ympäristökysymyksiin liittyvien kansalaisaloitteiden muoto ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä on muuttunut vuosista 2012–2015 vuosiin 2016–2019. En lähesty aihetta tilastojen tai lukujen avulla, joten kvantitatiivinen tutkimus ei olisi soveltunut tutkimusstrategiaksi. Tutkimuksen tulosten havainnollistaminen prosenttitaulukkoina voisi olla myös epäkäytännöllistä, kun tutkimuskysymys otetaan huomioon. (Hirsjärvi ym. 2004, 131. & Jyväskylän yliopisto 2015)

5.2 Aineistonhankinta

Tässä opinnäytetyössä käytin aineistohankintamenetelmänä havainnointia. Valitsin havainnoinnin aineistohankintamenetelmäksi, sillä se sopii laadullisen tutkimuksen aineistohankintakeinoksi. Havainnointia voidaan käyttää menetelmänä silloin kuin tutkija tutkii tekstiä kuten tässä tutkimuksessa. (Vilka 2006, 33.; Kajaanin ammattikorkeakoulu 2020.) Havainnoin www.kansalaisaloite.fi – internet-sivustolta löytyviä sosiaalisin - ja ympäristökysymyksiin liittyvien kansalaisaloitteita vuosilta 2012–2019, joiden muoto on ehdotus lain valmisteluun aloittamisesta.

Havainnoinnin myötä sivustolta valikoitui 9 kappaletta vuosien 2012–2015 väliseltä ajalta sosiaali- ja ympäristöministeriön liittyviä kansalaisaloitteita. Vuosilta 2012–2015 valitsin taas 6 kappaletta ympäristöoikeutta koskevaa kansalaisaloitetta. Sosiaalisten kysymysten osalta valitsin 2016–2019 väliseltä ajalta 9 kappaletta kansalaisaloitteita ja ympäristöä koskevia aloitteita valitsin 6 kappaletta 2016–2019 väliseltä ajalta.

Tutkimuskohteen ymmärtäminen on tutkijan tavoite kvalitatiivisessa tutkimuksessa tilastollisten yhteyksien etsimisen sijasta. Tämän vuoksi tutkittavan aineiston määrän ei tarvitse olla suuri. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2020) Asia on otettu huomioon tutkimusta tehdessä ja käsiteltävien kansalaisaloitteiden määrä on rajattu kohtuulliselle tasolle.

Havainnointiin liittyy systemaattisten tietojen kokoamista erityisesti tässä suoritettavassa tutkimuksessa. Havainnoinnin muoto on näin ollen systemaattinen havainnointi eli suora havainnointi. Suoraa havainnointia käytetään havainnoinnin muotona silloin kun tutkija tarkkailee tapahtumia ilman, että tutkittavat kohteet tietävät tutkijan läsnäoloa. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2020.)

Havainnointia eli observointia voi tehdä myös normaalissa elämässä ja tämän vuoksi observointimenetelmän käyttäminen on oltava ennakkoon suunniteltua, jotta tutkittavasta asiasta saatu tieto on luotettavaa ja tarkkaa. Observoinnin avulla

voidaan saada tietoja esimerkiksi ympäristön ja henkilön tilasta. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2020.)

Alaluvuissa 6.4–6.11 olen jäsenellyt havainnointini sosiaaioikeuden ja ympäristöoikeuden kansalaisaloitteista vuosilta 2012–2019. Tutkijan on määritettävä havainnointinsa tavoitteet riippumatta havainnointitavastaan. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2020.) Havainnointini tavoitteena on aineistonhankinnan lisäksi antaa lukijalle selkeä kuva aloitteiden aiheiden sisällöstä ja kansalaisaloitteiden keskeisimmistä perusteluista.

5.3 Vuosina 2012–2013 julkaistut sosiaaioikeuden kansalaisaloitteet

1.12.2012 julkaistun sosiaaioikeuden aloitteen otsikko on huostaanotettujen oikeudet inhimilliseen elämään. Aloitteen mukaan lastensuojelukertoimelle pitäisi laittaa katto. Tämän perusteella kunta ei saisi valtiolta huostaanotoista enempää rahaa takaisin kuin huostaanotto maksaa. Lailla pitäisi myös taata nimettömien lastensuojeluilmoitusten laatimismahdollisuuden poistaminen ja perättömistä lastensuojeluilmoituksista sakottaminen. (Autero 2012.)

Aloitteen perusteluissa todetaan, että lapsia ja nuoria otetaan usein perusteettomasti lainvastaisten menettelyvirheiden seurauksena huostaan esimerkiksi häiriökäyttäytymisen vuoksi. Näiden ihmisryhmien ongelmat voitaisiin hoitaa avohuollon toimenpiteillä kuten terapialla. Laitoksessa olevia nuoria pitäisi tukea itsenäiseen elämään, opiskeluun ja työn tekoon. (Autero 2012.)

12.12.2012 julkaistussa aloitteessa lain valmisteluun ryhtymisen ehdotuksena on kodinhoidon tuen korottaminen. Tällä hetkellä kodinhoidontuki on 327,46 euroa kuukaudessa. Alle 3-vuotiaista sisaruksista tuki on 98,04 euroa kuukaudessa ja yli 3-vuotiaiden alle kouluikäisten sisarusten tuki on 63 euroa kuukaudessa. Peruspäiväraha on 675 euroa kuukaudessa. Kodinhoidontuki, äitiyspäiväraha ja peruspäiväraha pitäisi yhtenäistää ja vähimmäismäärien pitäisi olla näissä tuissa samansuuruiset. (Hämeenniemi 2012.)

Aloitteen perusteluissa mainitaan, että kaikille suomalaisille pitäisi taata samat edut ja nykyisessä mallissa asia ei toteudu. Kotihoidontuen korottamisen avulla

päivähoitojonot poistuvat ja päivähoidon kustannuksista voidaan säästää. Toimintulohakijoiden määrä voi myös vähentyä muutoksen seurauksena. (Hämeenniemi 2012.)

1.2.2013 julkaistussa aloitteessa ehdotetaan lain valmistelun aloittamista perustuloa koskevassa asiassa. Aloitteen mukaan Suomessa on otettava käyttöön perustulo, joka maksettaisiin kaikille 18 vuotta täyttäneille maassa vakituisesi asuville ihmisille. Perustulon ei pitäisi heikentää pieni – tai keskituloisten tuloja tai etuuksia. (Perkiö, Ruottinen, Ikkala, Peltokoski & Lehto 2013.)

Perustelujen mukaan perustulo tekisi siitä kansalaisoikeuden ja sosiaaliturva yksinkertaistuisi tämän myötä. Ihmisarvoinen perustulo mainitaan perustuslain 19§:ssä ja perustulon avulla tämä asia voitaisiin turvata. Perustulon käyttöönotolle olisi tarve, sillä lyhyet ja osa-aikaiset työsuhteet ovat yleistyneet. (Perkiö ym. 2013.)

6.2.2013 toteutetussa aloitteessa ehdotetaan ryhtymistä lain valmisteluun, jossa lakisääteinen kielto asetettaisiin yksityisten voittojen tavoittelevien toimijoiden toiminnalle lastensuojelun laitossijaishuollossa. Tämä koskisi esimerkiksi huostaanotetun lapsen liittyvää laitoshoidoa sijaishuollossa. Lastensuojelun laitoshoidon pitäisi suorittaa toimijoiden ja yhdistysten toimesta, jotka ovat voittoa tavoittelemattomia. (Kajanto 2013.)

Perustelujen mukaan säästöjä syntyisi, kun valtio tukisi yhdistys tai säätiö pohjalta toimivia lastensuojelulaitoksia. Verovarot siirtyisivät tässä tapauksessa sijoitettujen lasten hyvinvointiin yksityisten yritysten sijasta. Aloitteen pyrkimyksenä on säästää 200 miljoonaa euroa vuodessa. (Kajanto 2013.)

20.3.2013 julkaistiin aloite ehdotus lain valmistelun aloittamisesta, jonka mukaan valtion pitäisi maksamaan esikoisrahaa 500 euroa perheelle esikoisen synnyttyä. Lapsen pitäisi olla molemmille vanhemmille esikoinen, jotta raha maksettaisiin. Raha olisi kertamaksu ja tästä ei perittäisi veroa. (Kärkinen 2013.)

Aloitteen perustelujen mukaan taloudellinen toimeentulo on merkittävä asia perheelle. Tämä korostuu nuorten perheiden kohdalla, sillä he ostavat esikoisen syn-

nyttyä lastenhoitoon tarvittavia tavaroita. Näitä välttämättömiä tavaroita ei tarvitse ostaa enää seuraavalle lapselle. Lisäksi syntyvyys on alhaisella tasolla Suomessa ja tuki auttaisi lisäämään syntyvyyttä. (Kärkinen 2013.)

5.4 Vuosina 2012–2013 julkaistut ympäristöoikeuden kansalaisaloitteet

Vuoden 2012 ainoa ympäristöoikeuden aloite julkaistiin 9.11.2012, ja tässä aloitteessa ehdotetaan Suomen suurpetokannan rajoittamista niin pienelle alueelle ettei kanta ole uhaksi maaseudun – ja haja-asutusalueiden elinkeinoille. Petokannan ei pitäisi olla turvallisuusriski ihmiselle. Populaatiosta pitäisi poistaa suurpedot, jotka eivät pelkää ihmisiä. (Lind 2012.)

Aloitteen perusteluissa todetaan suurpetokannan olevan liian suuri tällä hetkellä. Suurpetokanta aiheuttaa vaaratilanteita esimerkiksi lemmikkieläimille ja karjalle. Aloitteiden laatijoiden mielestä pedoista aiheutuva pelko on kohtuutonta lapsille joillakin alueilla. (Lind 2012.)

Ensimmäinen vuoden 2013 ympäristöoikeuden aloite toteutettiin 8.2.2013. Tässä aloitteessa ehdotetaan lain valmistelun aloittamista asiassa, jossa määrätään maa- kivien ja kalliolouhen hyötykäytöstä niiden käsittelypaikalla. Hyötykäytöllä tarkoitetaan kaiken kiviaineksen murskaamista rakentamista varten soveltuvaksi murskeeksi. Kivimateriaalia ei pitäisi kuljettaa ja haudata maankaatopaikoille. (Aronmäki 2013.)

Aloitteen mukaan kiviaineksen hyötykäyttö vähentää polttoainekustannuksia ja luonnon kuormitusta kiviaineksen kuljettamiseen kuuluvien ajomatkojen loputtua. Maankaatopaikat eivät täyty yhtä nopeasti ja nämä paikat täyttyvät vain alueelle tarkoitettusta materiaalista. Tällaiset maankaatopaikat ovat ympäristöluvan varaisia. Hyötykäyttö toisi lisää työpaikkoja ja toimijoita. (Aronmäki 2013.)

27.10.2013 julkaistussa aloitteessa ehdotetaan lain valmisteluun ryhtymistä asiassa, jossa kiinalainen merimetso poistetaan suojeltujen lajien listalta. Kiinan merimetson metsästäminen pitäisi olla sallittu. Munien hävittäminen halutaan sallia tässä aloitteessa. (Stoor & Talvitie 2013.)

Aloitteen perustelujen perusteella kiinalaisesta merimetsosta on haittaa luonnolle. Se voi esimerkiksi yllirasittaa vesistöjä. Merimetsot ovat uhka myös rannikkokalastukselle, sillä ne syövät kalan poikasia. (Stoor & Talvitie 2013.)

5.5 Vuosina 2014–2015 julkaistut sosiaaioikeuden kansalaisaloitteet

27.2.2014 laadittiin kansalaisaloite, jossa kansalaisaloitteen tekijät ehdottavat lain valmistelun aloittamista opintotuen nostamiseen liittyvässä asiassa. Perustelujen mukaan valtio säästää esimerkiksi vähentämällä palveluja ja tämä vaikeuttaa ihmisten elämistä. Vähävaraiset opiskelijat kärsivät tästä. (Järvikivi & Rytönen 2014.)

Valtion varojen säästämistä koskevat leikkaukset pitäisi tehdä osittain päätöksentekijöiden palkkioista eikä terveydenhuollosta. Leikkauksia voisi tehdä myös presidentin palkasta. Kohtuullinen palkkataso houkuttelisi päätöksentekijöiden työhön ihmisiä, jotka eivät ole kiinnostuneet pelkästään työstä tulevasta palkasta. (Järvikivi & Rytönen 2014.)

14.4.2014 julkaistussa kansalaisaloitteessa ehdotetaan lain valmisteluun ryhtymistä asiassa, jossa mielenterveyskuntoutujien tukihenkilötoiminta pitäisi kirjata lakiin. Tukihenkilöille pitäisi järjestää erilliset virat kuntien toimesta. Palvelu – ja hoitosuunnitelmaan pitäisi kirjata esimerkiksi sosiaalityöntekijän suosituksesta ja asiakkaan toiveesta tukihenkilön tarve. (Lauri 2014.)

Aloitteen perustelujen mukaan nykyisten järjestöjen tarjoama tukitoiminta on riittämätöntä. Jyväskylän SPR:n Ystävänvälitys – toiminnassa jonot olivat pitkiä vuonna 2012 ja tukihenkilön saaminen oli vaikeata. Tukihenkilötoiminnasta tulee säästöjä, kun kuntoutujat saavat lisää voimavaroja elämäänsä tukihenkilötoiminnan avulla. (Lauri 2014.)

3.8.2015 toteutetussa aloitteessa ehdotetaan lain valmistelun aloittamista asiassa, jossa toimeentulon hakijoille asetettaisiin säännöt koskien perusteita, rahamääriä ja tukitarkoituksia. Säännöissä olisi huomioitava tasapuolisuus kansanryhmien ja paikkakuntien välillä. Tällä hetkellä toimeentulon hakijat ovat epätasa-arvoisessa

asemassa, kun heille myönnetään harkinnanvaraista tai ehkäisevää toimeentulotukea. (Saarinen 2015.)

10.11.2015 laadittiin kansalaisaloite, jossa kansalaisaloitteen tekijät ehdottavat lain valmisteluun ryhtymistä huonokuntoisten vanhusten laitospaikkoihin liittyvässä asiassa. Ikäihmisten sosiaali – ja terveystalvaeluita koskevaan lainsäädäntöön pitäisi lisätä pykälä, jossa kunnille annettaisiin velvoite ylläpitää tarpeellinen määrä vanhainkotipaikkoja huonokuntoisille vanhuksille. Nämä ikäihmiset eivät selviydy kotona enää kotipalvelun tuella. (Koivunen & Leskenmaa 2015.)

Aloitteen perustelujen mukaan yksin asuminen ja yksinäisyys aiheuttaa turvattomuutta, millä on vaikutusta vanhusten kognitiivisiin toimintoihin. Hoito on laitoshoidossa kokonaisvaltaista ja ravitsemus on huolehtimisen kohteena. Laitos on yhteydessä lääkäriin, mikäli lääketieteelliselle hoidolle ilmenee tarve. (Koivunen & Leskenmaa 2015.)

5.6 Vuosina 2014–2015 julkaistut ympäristöoikeuden kansalaisaloitteet

30.4.2014 julkaistussa aloitteessa ehdotetaan lain valmisteluun ryhtymistä asiassa, jossa jätelakia ja muita lakeja muuttamalla pieni roskaaminen todetaan rikkomukseksi. Rikkomuksesta pitäisi määrätä rikesakko. Suuremmasta roskaamisesta aiheutuvia seuraamuksia olisi myös korotettava. (Hinkkanen 2014.)

Aloitteen perustelujen mukaan nykypäivän lainsäädäntö on melko salliva roskaamisen suhteen. Rikostutkintaan ja tuomioihin johtavien tapauksien taustalla on erityisen törkeät roskaamiset ja näistä annettavat tuomiot ovat lieviä. Tavallisesta roskaamisesta ei aiheudu sanktioita. (Hinkkanen 2014.)

19.6.2015 julkaistussa kansalaisaloitteessa ehdotetaan lain valmistelun aloittamista asiassa, jossa pelastuslaitokselle myönnettäisiin velvollisuus tarkistaa 1–3 vuoden välein turvattomat julkiset rannat. Pelastuslaitoksen pitäisi antaa korjauskehoitus asiasta vastaavalle toimijalle. Lisäksi sen pitäisi tarpeen mukaan tiedottaa asiasta esimerkiksi poliisille. (Ikonen 2020.)

Aloitteen perustelujen mukaan Suomessa on paljon rantoja, jotka on suunniteltu huonosti. Joiltakin rannoilta voi olla vaikea nousta ylös. Perusteluilla viitataan myös tällaisiin tapauksiin, jotka ovat nousseet esille mediassa. (Ikonen 2020.)

25.11.2015 toteutetussa aloitteessa ehdotetaan lain valmisteluun ryhtymistä asiassa, jossa metsien avohakkuu pitäisi kieltää lailla. Tämän tilalle pitäisi saada paiminta – ja harvennushakkuu. Elävää puustoa pitäisi jäädä 100m³ hakkuun toimituksen jälkeen hehtaarille. (Heritty 2015.)

Kansalaisaloitteen perusteluissa todetaan, että avohakkuu tappaa maastosta hetkelisesti esimerkiksi sienet ja linnut. Avohakkuun seurauksena ihmiset menettävät maastot, joissa voi käydä sienestämässä ja marjastamassa. Metsäyhtiöt ovat ainoita hyötyjiä asiassa. (Heritty 2015.)

5.7 Vuosina 2016–2017 julkaistut sosiaali oikeuden kansalaisaloitteet

22.10.2016 julkaistiin kansalaisaloite, jossa kansalaisaloitteen tekijät ehdottavat lain valmistelun aloittamista Suomessa asuvien ulkomaalaisten sosiaaliturvan työperusteisuuteen liittyvässä asiassa. Aloitteen mukaan kaikki julkisista varoista maksettavat tuet kuten peruspäiväraha ja toimeentulotuki pitäisi muuttaa Suomessa asuvien ulkomaalaisten osalta työperusteiseksi. Asumisperusteinen sosiaaliturva pitäisi rajata Suomen kansalaisiin. (Pirkkala 2016.)

Aloitteen perustelujen mukaan Suomen lainsäädäntö on vanhentunut. Suomen sosiaaliturvajärjestelmä on luotu olosuhteissa, jolloin Suomi ei ollut rajoiltaan yhtä avoin kuin nykypäivänä. Suomi herättää kiinnostusta maana sosiaaliturvansa vuoksi ulkomaalaisissa, joiden kotimaan sosiaaliturvan taso ei ole samalla tasolla kuin Suomessa eikä he voi saavuttaa työn teolla Suomen sosiaaliturvan tasoa. (Pirkkala 2016.)

Sosiaaliturvamenoja on laskettava tulevaisuudessa, joten menojen supistaminen pitäisi aloittaa karsimalla sosiaaliturvan piiriin tulevien ulkomaalaisten määrää. Asumisperusteisen sosiaaliturvan lakkauttaminen ulkomaalaisilta tasapainottaisi julkista taloutta. Tämän seurauksena työperäinen maahanmuutto lisääntyisi myös Suomeen. (Pirkkala 2016.)

28.3.2017 julkaistussa aloitteessa ehdotetaan lainvalmistelun aloittamista asiassa, jossa vanhustenhoitoon säädettäisiin hoitajamitoitus. Hoitajien määrän pitäisi olla puolitoista kertaa suurempi kuin se tämänhetkisessä tilanteessa on. Aloitteen tekijä vetoaa lakiin ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali – ja terveystalvveluista. (Pakarinen 2017.)

Kansalaisaloitteen perusteluissa todetaan, että nykyisen järjestelmän vuoksi hoitajat eivät tunne hoidettaviaan ja osa työajasta on tilastointia. Aikaisemmin asiakkailla oli mahdollisuus tarjota yksilöllistä hoitoa ja kotihoidossa oli pienet ryhmät. Nykyään tällaisia ryhmiä ei ole enää. (Pakarinen 2017.)

29.11.2017 laadittiin kansalaisaloite, jossa ehdotetaan lain valmisteluun ryhtymistä toimeentulotukea koskevassa asiassa. Kelan vastuulta pitäisi poistaa toimeentulotukiasiat ja tämä vastuualue pitäisi siirtää takaisin kunnille. Perustelujen mukaan Kela ei ole kyennyt hoitamaan toimeentulotukiasioita odotuksien mukaisesti ja toiminta on ollut hidasta. (Niemi & Niemi 2017.)

6.12.2017 toteutettiin aloite ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä, jossa ehdotetaan julkisten terveyskeskusmaksujen poistoa. Perustelujen mukaan terveydenhuollon maksut ovat liian korkeita lapsiperheille ja pienituloisille työttömille. Kuntien asukkaille pitäisi taata oikeus julkiseen terveydenhoitoon riippumatta tulorajoista. (Tissari 2017.)

5.8 Vuosina 2016–2017 julkaistut ympäristöoikeuden kansalaisaloitteet

24.7.2016 julkaistiin kansalaisaloite, jossa ehdotetaan lain valmistelun aloittamista elävien kalojen syöteinä kieltämisestä kalastuksessa. Elävien syöttikalojen hallussapito pitäisi olla laitonta. Aloitteen perustelujen mukaan elävien syöttikalojen käyttö on eläinrääkkäystä. Täkykoukun väkäsellinen koukku voi aiheuttaa kipua kalalle. (Torssonen 2016.)

15.12.2016 toteutetussa aloitteessa ehdotetaan lain valmisteluun ryhtymistä asiassa, jossa Helsingin Keskuspuisto pitäisi suojella lailla rakentamiselta. Tämän lisäksi alue pitäisi säilyttää tämänhetkisessä laajuudessaan tuleville sukupolville.

Perustelujen mukaan alue on kansallisaare ja kasvavan kaupungin asukkailla on tarve ulkoilualueelle. (Ahlblad 2016.)

11.9.2017 julkaistussa kansalaisaloitteessa ehdotetaan lain valmistelun aloittamista asiassa, jossa kaivoslakia pitäisi muuttaa monella tavalla. Kaivostoimintaa tai malmin etsintää ei saisi harjoittaa luonnonsuojelualueella ja kaivosyhtiön pitäisi korvata alueen elinkeinonharjoittajille kaivoksesta johtuvat taloudelliset menetykset täysimääräisinä kaivostoiminnan aiheuttaessa ongelmia paikallisille elinkeinolle. Kansalaisaloitteen perusteluissa todetaan, että tämänhetkinen kaivoslaki on Suomelle epäedullinen. (Lätti 2017.)

16.2.2017 laadittiin aloite, jossa lain valmisteluun ryhtymisen ehdotuksena on sudenmetsästyksen salliminen 20.8–22.2 väliselle ajalle ilman pyyntilupaa. Susi määritellään tällä hetkellä uhanalaiseksi lajiksi. Määritelmän pitäisi olla haittaeläin suden kohdalla. (Lind 2017.)

Kansalaisaloitteen perustelujen mukaan kasvava susikanta on haitta monelle maaseudun elinkeinolle. Susikanta on uhka ihmisille, sillä sudet eivät pelkää ihmisiä yhtä paljon kuin aikaisemmin. Sudet tuhoavat myös luonnon monimuotoisuutta. (Lind 2017.)

5.9 Vuosina 2018–2019 julkaistut sosiaali oikeuden kansalaisaloitteet

5.1.2018 julkaistussa kansalaisaloitteessa ehdotetaan lain valmisteluun ryhtymistä asiassa, jossa vammaisen lapsen vanhemmalle taattaisiin oikeus jatkaa tämän omaishoitoa lapsen tultua täysi-ikäiseksi. Lapsen ei tarvitsisi kääntyä kunnallisten hoitopalveluiden puoleen. Vanhemmalla pitäisi olla oikeus tehdä lyhyempi työpäivä ja hänelle pitäisi antaa lapsensa kotihoidosta tarpeeksi tukea. (Hietala 2018.)

Perusteluissa todetaan, että omaishoidon tuki ei ole tarpeeksi korkea. Lievästi vammautuneille nuorille kunnallinen laitoshoido ei ole oikea paikka, sillä he kykenevät olemaan myös kotonaan osan päivästä. Nämä nuoret eivät tarvitse jatkuvaa valvontaa ja hoitoa. (Hietala 2018.)

28.2.2018 julkaistiin aloite, jossa lain valmistelun aloittamisen ehdotuksena on pienten – ja keskisuurten yritysten yrittäjien sosiaaliturvan oikeudet. Aloitteen mukaan näille yrittäjillä pitäisi olla samat sosiaaliturvan oikeudet kuin palkansaa-jilla. Tällä hetkellä tavallinen yrittäjä voi saada ensimmäisen kerran päiväraha-korvausta 5,5–6 kuukauden kuluttua työttömäksi jäämisestä, kun taas palkansaa-ja saa ensimmäisen korvauksen kuukaudessa Kelalta, toimeentulotuen muodossa tai työttömyyskassan kautta. Yrittäjän on poistuttava ensiksi useista rekistereistä ja realisoitava henkilökohtainen sekä yrityksen omaisuus, jotta hän voi ilmoittautua työnhakijaksi työvoimatoimistoon. (Filpus & Hettula 2018.)

14.1.2018 laaditussa kansalaisaloitteessa ehdotetaan lain valmistelun aloittamista asiassa, jossa vanhuksilla ja heidän puolisoillaan olisi oikeus asua yhdessä palvelutalossa. Hoitajien määrää pitäisi lisätä vanhusten hoidossa ja hoitajille pitäisi myöntää velvollisuus tarkistaa vanhuksen vointi hoitokäynnin yhteydessä. Vanhusten hoidossa on huomioitava vanhuksen ja omaisen tahto. (Tissari 2018.)

Aloitteen perustelujen mukaan monissa hoitopaikoissa on tapahtunut virheitä hoidon aikana. Puolisoilla ei ole ollut mahdollisuutta asua yhdessä ja heidät on sijoitettu eri hoitopaikkoihin. Vanhusten ja omaisten tahtoa ei ole kuunneltu päätöksentekijöiden toimesta. (Tissari 2018.)

20.9.2019 toteutettiin kansalaisaloite, jossa lain valmisteluun ryhtymisen ehdotuksena on lapsilisän maksuajan lisääminen vuodella. Nykyisen lainsäädännön mukaan vain alle 17-vuotiaalle maksetaan lapsilisää. Alle 18-vuotiaan henkilön pitäisi olla oikeutettu lapsilisään. (Fabritius, Kainua, Lumila, Tahkola & Toljamo 2019.)

Perusteluissa viitataan YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen artiklaan 27, jonka mukaan lapsella pitäisi olla oikeus esimerkiksi henkisen kehityksen kannalta sopivaan elintasoon. Lapsilisän loppuminen ennen täysi-ikäisyyttä on epätasa-arvon merkki. Lain mukaan alaikäisen elättäminen on vanhempien velvollisuus. (Fabritius ym. 2019.)

6.10.2019 julkaistussa aloitteessa ehdotetaan lain valmistelun aloittamista asiassa, jossa iäkkäiden kuntouttavan päivätoiminnan järjestämisestä tulisi velvollisuus kunnille. Kansalaisaloitteen perustelujen mukaan kotihoidon työntekijöiden työkyky parantuu, kun päivätoiminnan järjestämisen seurauksena asiakkaiden omaisuus ja toimintakyky kehittyvät. Kuntouttava päivätoiminta lisää vanhusten viihtyvyyttä. (Mikkonen, Nurmi, Riihioja, Rossi & Saarinen 2019.)

5.10 Vuosina 2018–2019 julkaistut ympäristöoikeuden kansalaisaloitteet

5.2.2018 laaditussa kansalaisaloitteessa ehdotetaan lain valmisteluun ryhtymistä asiassa, jossa haitallisten kemikaalien käyttöä pitäisi vähentää peruspalveluissa ja julkisissa tiloissa. Tutkimusten mukaan tuoksuttomat tuotteet puhdistavat pinnat samalla tavalla kuin hajustetut tuotteet. Työsuojelukustannuksista tulee säästöä, kun kemikaalien käyttöä vähennetään peruspalveluissa. (Sipilä 2018.)

1.2.2019 julkaistiin aloite, jossa lain valmistelun aloittamisen ehdotuksena on kaivoslain muuttaminen kaivosyhtiöiden osalta. Laissa pitäisi olla tarkemmat linjaukset liittyen ympäristöturvallisuuteen ja luonnon suojeluun kaivostoiminnan vaiheissa. Kaivostoiminnan loppuessa ympäristövastuun olisi säilyttävä. (Aalto & Pursiainen 2019.)

Suomen valtiolla on oltava kaivostoiminnassa omistajapoliittinen ja ohjauksellinen asema. Kaivosyhtiön pitäisi maksaa kaivostoiminnasta tulleesta voitosta rojalttikorvaus valtiolle ja tämänhetkistä suurempi korvaus maanomistajille. Perustelujen mukaan korvausten pitäisi olla oikeutetumpia. (Aalto & Pursiainen 2019.)

Kansalaisaloitteen perustelujen mukaan vesistöt ovat kärsineet kaivosyhtiöiden toiminnasta. Ongelmia on esiintynyt myös ympäristövastuun kantamisessa silloin kun kaivosyhtiö on lopettanut toimintansa. Luontoa ja erityisesti pohjavettä pitäisi suojella paremmin tulevaisuudessa. (Aalto & Pursiainen 2019.)

5.11 Aineiston analysointi

Tämän tutkimuksen kansalaisaloitteista koostuvan aineiston analysointimenetelmänä on sisällönanalyysi, jota on mahdollisuus käyttää laadullisessa tutkimuksessa. Sisällönanalyysillä voidaan analysoida dokumentteja, kuten artikkeleita, keskusteluita, kirjoja tai raportteja. Analysointimenetelmällä on tavoitteena saada tutkittavasta asiasta kuvaus, joka on tiiviissä ja yleisessä muodossa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103, 117.)

Tutkimuksen sisällönanalysointitapana on aineistolähtöinen eli induktiivinen analyysi, sillä tämän tutkimuksen tarkoituksena on tuoda esille odottamattomia asioita kansalaisaloitteiden muuttumisesta vuosista 2012–2015 vuosiin 2016–2019. Tarkoitukseni on käsitellä aineistoa monipuolisesti ja yksityiskohtaisesti. (Hirsjärvi 2004 ym. 155) Tutkijan on ennen analysoinnin aloittamista määritettävä analyysiyksikkö, joka voi olla esimerkiksi pelkästään sana, lause tai ajatuskokonaisuus. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122.) Kansalaisaloitteiden sisältö ja perustelut koostuvat lauseista, joten päätin analyysiyksiköiden koostuvan niistä.

Ensimmäinen vaihe sisällönanalyysissä on aineiston redusointi eli pelkistäminen, jolloin tutkijana karsin aineistosta epäolennaiset asiat pois. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–123.) Tämän tutkimuksen osalta pelkistämistä tapahtui jo aineiston havainnoinnin yhteydessä, kun pyrin havainnoimaan keskeisimpiä asioita oikeusministeriön verkkopalvelussa olevista kansalaisaloitteista. Pelkistäminen voi olla aineiston tiivistämistä, joten tiivistin aikaan saamistani havainnoista lauseet kansalaisaloitteiden sisällöistä ja perusteluista erillisille Excel – tiedostolle, jolle kirjoitin alkuperäisen lauseen ja lauseen pelkistetyn muodon. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 123.)

Ryhmittelin sosiaalisiin – ja ympäristökysymyksiin liittyvän kansalaisaloiteaineiston pelkistämisen jälkeen. Tässä vaiheessa kävin ilmaukset läpi ja etsin aineistosta samankaltaisuutta ja eroavaisuutta koskevia käsitteitä. Ryhmittelin samaa asiaa kuvaavat käsitteet ja yhdistin ilmaukset alaluokiksi. Alaluokille annoin yhteisen kuvaavan käsitteen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 123–124.)

Tutkimuksen liitteet-osiossa löytyvät taulukot, joissa on analysoitu sosiaalioikeuden ja ympäristöoikeuden alkuperäinen ilmaisu ja pelkistetty ilmaus kansalaisaloitteiden sisältöjen ja perusteluiden osalta vuosilta 2012–2019. Taulukoiden tarkoituksena on antaa lukijalle taulukoiden avulla käsitys sisällönanalyysin etenemisestä ja tutkimuksen luotettavuudesta. Taulukot on sijoitettu liitteisiin, koska pyrin tekemään tutkimuksesta tiiviin ja helposti omaksuttavan. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 183.)

Sisällönanalyysin viimeinen vaihe ennen yhteenvetoa on abstrahointi eli käsitteellistäminen. Tässä vaiheessa erotin tutkimuksen kannalta tiedon, mikä on olennaista ja muodostin teoreettisia käsitteitä valitsemistani tiedoista. Jatkoin luokitusten yhdistelemistä abstrahoinnissa pääluokitteluun asti, sillä luokitusten yhdisteleminen oli siihen asti mahdollista aineiston sisältöön nähden. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 104, 125)

Käsitteellistämisen myötä sosiaalioikeuden kansalaisaloitteiden aiheiden sisällöt vuosilta 2012–2019 sijoitettiin kahteen pääluokkaan. Pääluokittelu auttaa asian hallitsemista. Nämä pääluokat ovat:

- 1) Parempi sosiaaliturvajärjestelmä
- 2) Vanhusten hoito

Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden aiheiden sisältöjä käsiteltiin samalla tavalla ajalta 2012–2019. Näiden aloitteiden pääluokka on:

- 1) Luonnonsuojelu ja eläinkannan rajoittaminen

Käsitteellistämisen ulkopuolelle jäi sosiaalioikeuden sisältöjen osalta kansalaisaloitteita, joille ei voitu asettaa pääluokkaa ja yläluokkaa ajalle 2016–2019. Sosiaalisten kysymysten osalta tällainen otsikko oli lastensuojelun ja lastensuojeluilmoitusten ongelmiin puuttuminen. Yläluokkaa ja pääluokkaa ei voitu tehdä tämän lisäksi aikavälille 2012–2015 Tissarin (2017) julkisten terveyskeskuksien maksujen poistamista koskevasta aloitteesta ja Hietalan (2018) vanhemman oikeutta täysikäistyneen vammaisen lapsen omaishoittoon liittyvästä aloitteesta.

Ympäristöoikeuden sisältöjen ulkopuolelle jäi kansalaisaloitteiden osalta Aronmäen (2013) toteuttama aloite koskien maakiven ja kalliolouheen hyötykäyttöä käsittelypaikalla ja Tissarin (2014) julkaisema aloite liittyen roskaamisen rangaistavuuteen. Ulkopuolelle jäi myös Ikosen (2015) kirjoittama aloite koskien pelastuslaitoksien velvollisuutta tarkistaa turvattomat julkiset rannat. Vuosien 2016–2019 ainoa irrallinen kansallisaloite koski Sipilän (2018) toteuttamaa aloitetta koskien haitallisten kemikaalien käytön vähentämistä julkisissa tiloissa ja peruspalveluissa.

Käsitteellistämisen seurauksena sosiaaioikeuden kansalaisaloitteiden perustelut sijoitettiin neljään pääluokkaan. Tämän avulla aineistoa voidaan käsitellä hallitusti. Nämä pääluokat ovat:

- 1) Hoito ja hoidon kehittäminen
- 2) Valtion varojen käyttäminen
- 3) Suomen sosiaaliturva
- 4) Toiminnallisuuden kehittäminen

Käsitteellistämisen myötä ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perustelut laitettiin kolmeen pääluokkaan. Nämä pääluokat ovat:

- 1) Pedoista aiheutuvat ongelmat
- 2) Ihmisiä koskevat asiat
- 3) Luonnonsuojelu

Sosiaaioikeuden ja ympäristöoikeuden osalta käsitteellistämisen ulkopuolelle jäi näiden perusteluiden kohdalta kansalaisaloitteita, joille voitiin asettaa yläluokka ilman pääluokkaa. Sosiaalisten kysymysten otsikoksi tuli pääluokattomat sosiaaioikeuden kansalaisaloitteet. Ympäristöä koskevien kysymysten otsikoksi tuli taas pääluokattomat ympäristöoikeuden kansalaisaloitteet.

6 TULOKSET

Tässä luvussa esittelen tutkimuksen tulokset. Tutkimuksen tavoitteena oli saada selville, miten sosiaalisia – ja ympäristö kysymyksiä koskevien kansalaisaloitteiden muotoehdotus lain valmisteluun ryhtymisestä on muuttunut aloitteiden sisällön ja perusteluiden osalta vuosista 2012–2015 vuosiin 2016–2019. Lukija saa käsityksen kansalaisaloitteissa tapahtuneista muutoksista sosiaalioikeuden aloitteiden osalta ja tämän jälkeen lukijalle hahmottuu kuva ympäristöoikeuden aloitteissa tapahtuneista muutoksista. Luvussa on esillä taulukoita, jotka hahmottavat sisällönanalyysin etenemistä lukijalle.

6.1 Parempi sosiaaliturvajärjestelmä

Sisällönanalyysin seurauksena sosiaalisia kysymyksiä koskevien vuosina 2012–2015 julkaistujen sosiaalioikeuden aloitteiden sisältöjen alaluokiksi muodostui tukimuodon korottaminen, uusi sosiaalituki, uudet säännöt toimeentulohakijoille, vanhusten hoidon kehittämiskohde, kunta huostaanotoista myönnettävän rahan saajana, lastensuojelun laitossijaishuollon yksityisissä toimioissa, lastensuojeluilmoituksiin puuttuminen ja tukihenkilötoiminnan huomioiminen lainsäädännössä. Näin alaluokkien yläluokiksi muodostui sosiaalitukien kehittäminen, vanhusten hoidon parantaminen, lastensuojeluongelman ratkaiseminen ja mielenterveyspalvelujen parantaminen. Yläluokkien pääluokkia ovat taas parempi sosiaaliturvajärjestelmä, kuntien rooli vanhusten hoidossa, lasten suojelun parantaminen ja parempi mielenterveyspalvelu. Tämän voi havaita taulukosta 1.

Taulukko 1. Sosiaalioikeuden aloitteiden sisältöjen alaluokka, yläluokka ja pääluokka ajalta 2012-2015.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Tukimuodon korottaminen	Sosiaalitukien kehittäminen	Parempi sosiaaliturvajärjestelmä
Uusi sosiaalituki	Sosiaalitukien kehittäminen	Parempi sosiaaliturvajärjestelmä
Uudet säännöt toimeentulohakijoille	Sosiaalitukien kehittäminen	Parempi sosiaaliturvajärjestelmä
Vanhusten hoidon kehittämiskohde	Vanhusten hoidon parantaminen	Kuntien rooli vanhusten hoidossa
Kunta huostaanotoista myönnettävän rahan saajana	Lastensuojeluongelman ratkaiseminen	Lastensuojelun parantaminen
Lastensuojelun laitossijaishuollon ongelma yksityisissä toimioissa	Lastensuojeluongelman ratkaiseminen	Lastensuojelun parantaminen
Lastensuojeluilmoituksiin puuttuminen	Lastensuojeluongelman ratkaiseminen	Lastensuojelun parantaminen
Tukihenkilötoiminnan huomioiminen lainsäädännössä	Mielenterveyspalvelujen parantaminen	Parempi mielenterveyspalvelu

Sisällönanalyysin myötä vuosina 2016–2019 julkaistujen sosiaaioikeuden kansalaisaloitteiden sisältöjen alaluokiksi muodostui ulkomaalaisille maksettava tuki, tukiajan lisääminen, yrittäjän asema sosiaaliturvajärjestelmässä, toimeentulohakijan käsittelijän rooli, vanhusten hoidon kehittämiskohde, julkisten terveyskeskusmaksujen poistaminen ja vammaisen lapsen omaishoidon järjestäminen. Näiden alaluokkien yläluokiksi muodostui sosiaalitukien kehittäminen, vanhusten hoidon parantaminen, julkisten terveyskeskusmaksujen muutos ja vanhemman oikeus vammaisen lapsen omaishoidossa. Näiden yläluokkien pääluokkia ovat parempi sosiaaliturvajärjestelmä, parempi vanhusten hoito, julkiset terveyskeskusmaksut ja vammaisen lapsen omaishoito. Tämän voi havaita taulukosta 2.

Taulukko 2. Sosiaaioikeuden aloitteiden sisältöjen alaluokka, yläluokka ja pääluokka ajalta 2016–2019.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Ulkomaalaisille maksettava tuki	Sosiaalitukien kehittäminen	Parempi sosiaaliturvajärjestelmä
Tukiajan lisääminen	Sosiaalitukien kehittäminen	Parempi sosiaaliturvajärjestelmä
Yrittäjän asema sosiaaliturvajärjestelmässä	Sosiaalitukien kehittäminen	Parempi sosiaaliturvajärjestelmä
Toimeentulohakijan käsittelijän rooli	Sosiaalitukien kehittäminen	Parempi sosiaaliturvajärjestelmä
Vanhusten hoidon kehittämiskohde	Vanhusten hoidon parantaminen	Parempi vanhusten hoito
Julkisten terveyskeskusmaksujen poistaminen	Julkisten terveyskeskusmaksujen muutos	Julkiset terveyskeskusmaksut
Vammaisen lapsen omaishoidon järjestäminen	Vanhemman oikeus vammaisen lapsen omaishoidossa	Vammaisen lapsen omaishoito

Vuosina 2012–2015 julkaistujen aloitteiden sisältöjä koskeva asia koskee pääosin suomalaisia ihmisiä, kun taas vuosina 2016–2019 julkaistujen aloitteiden joukossa on myös ulkomaalaiseen liittyvä asia. Aikavälillä 2012–2015 toteutetut aloitteet koskivat suomalaisten osalta esimerkiksi Perkiön (2013) ehdotusta perustulon käyttöön ottamisesta ja Hämeenniemen (2012) ehdotusta kotihoidontuen korottamisesta. Vuosina 2016–2019 kansalaisaloitteiden joukossa olleessa aloitteessa Pirkkala ehdotti puolestaan (2016) julkisista varoista maksettavien tukien säätämistä työperusteiseksi ulkomaalaisille.

Vuosina 2012–2015 toteutettujen sosiaaioikeuden aloitteiden sisältö koski toimeentuloasioissa toimeentulohakijoita, kun taas vuosina 2016–2019 kansalaisaloitteiden sisältö koski toimeentulohakijan käsittelijän roolia. Saarinen (2015) ehdotti kansalaisaloitteessaan uusien sääntöjen asettamista toimeentulohakijoille.

Niemi ja Niemi (2017) julkaisivat taas aloitteen, jonka mukaan Kelalta pitäisi poistaa toimeentulohakija-asiat.

6.2 Vanhusten hoito

Sisällönanalyysin avulla toiseksi yläluokaksi tuli sisällön osalta vanhusten hoidon parantaminen ja pääluokaksi muodostui käsite kuntien rooli vanhusten hoidossa. Sosiaalioikeuden aloitteiden sisällöissä on tapahtunut muutos tämän tutkimuksen aineiston perusteella, jossa kuntien roolin lisäksi vanhusten hoitoon liittyvien aloitteiden sisällöissä korostuu myös toiset asiat. Aikavälillä 2012–2015 ainoastaan Koivunen ja Leskenmaa (2015) ehdottavat lain valmistelun aloittamista asiassa, jossa kunnille määrättäisiin velvollisuus ylläpitää vanhainkotipaikkoja huonokuntoisille vanhuksille. Vuosina 2016–2019 toteutettujen aineiston sisällöt liittyvät taas Mikkosen (2019) aloitteeseen koskien iäkkäiden kuntouttavaa päivätoimintaa ja Tissarin (2018) kansalaisaloitteeseen koskien vanhusten ja heidän puolisoitensa yhteisasumista palvelutalossa.

Hoitohenkilökunnan tarpeellisuus tulee esille vuosina 2016–2019 julkaistuissa kansalaisaloitteissa, kun taas heidän rooliansa ei korosteta 2012–2015 julkaistuisa aloitteissa. Tissari (2018) ehdottaa hoitajien lisäämistä vanhusten hoidossa kansalaisaloitteessa. Lisäksi hoitajien velvollisuuksia pitäisi lisätä myöntämällä hoitajille velvollisuus tarkistaa vanhusten vointi hoitokäynnin yhteydessä.

6.3 Luonnonsuojelu ja eläinkannan muutos

Sisällönanalyysin seurauksena ympäristöoikeuden vuosina 2012–2015 julkaistujen kansalaisaloitteiden sisältöjen alaluokiksi muodostui suurpetokannan vähentäminen, kiinalaisen merimetson metsästäminen salliminen, kiviaineksen käsittely, roskaamiseen puuttuminen, pelastuslaitoksien velvollisuus ja metsien avohakkuuseen puuttuminen. Näiden alaluokkien yläluokkia ovat eläinkannan rajoittaminen, kiviaineksen hyötykäyttö, roskaamisesta rankaiseminen, julkisten tilojen turvallisuus ja metsien suojelu. Yläluokille muodostui pääluokat, joita ovat eläinkannan muutos, kiviaineksen käyttäminen, luonnon suojelu ja turvallisuudesta huolehtiminen. Tämän voi havaita taulukosta 3.

Taulukko 3. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden sisältöjen alaluokka, yläluokka ja pääluokka ajalta 2012–2015.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Suurpetokannan vähentäminen	Eläinkannan rajoittaminen	Eläinkannan muutos
Kiinalaisen merimetson metsästäminen salliminen	Eläinkannan rajoittaminen	Eläinkannan muutos
Kiviaineksen käsittely	Kiviaineksen hyötykäyttö	Kiviaineksen käyttäminen
Roskaamiseen puuttuminen	Roskaamisesta rankaiseminen	Luonnonsuojelu
Pelastuslaitoksien velvollisuus	Julkisten tilojen turvallisuus	Turvallisuudesta huolehtiminen
Metsien avohakkuuseen puuttuminen	Metsien suojelu	Luonnonsuojelu

Sisällönanalyysin myötä vuosina 2016–2019 julkaistujen ympäristöoikeuden aloitteiden sisältöjen alaluokiksi muodostui kalojen suojelu, suurpetokannan vähentäminen, virkistysalueen suojeleminen, kaivostoiminta luonnon suojelualueella, kaivostoiminnan ongelmat, kaivostoiminnan kehittäminen ja kemikaalien käyttö ympäristössä. Näiden alaluokkien yläluokkia ovat eläinkannan rajoittaminen, rakentamiselta suojeleminen, kaivostoiminnan mahdollistaminen ja julkisten tilojen turvallisuus. Yläluokkien pääluokkia ovat taas eläinkannan muutos, luonnon suojelu ja turvallisuudesta huolehtiminen. Tämän voi havaita taulukosta 4.

Taulukko 4. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden sisältöjen alaluokka, yläluokka ja pääluokka ajalta 2016–2019.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Kalojen suojelu	Eläinkannan rajoittaminen	Eläinkannan muutos
Suurpetokannan vähentäminen	Eläinkannan rajoittaminen	Eläinkannan muutos
Virkistysalueen suojeleminen	Rakentamiselta suojeleminen	Luonnonsuojelu
Kaivostoiminta luonnon suojelualueella	Kaivostoiminnan mahdollistaminen	Luonnonsuojelu
Kaivostoiminnan ongelmat	Kaivostoiminnan mahdollistaminen	Luonnonsuojelu
Kaivostoiminnan kehittäminen	Kaivostoiminnan mahdollistaminen	Luonnonsuojelu
Kemikaalien käyttö ympäristössä	Julkisten tilojen turvallisuus	Turvallisuudesta huolehtiminen

Kun analysoin ympäristöoikeutta koskevien kansalaisaloitteiden sisältöä, yhdeksi pääluokaksi muodostui luonnon suojelu. Aloitteiden sisällöt koskevat määrällisesti enemmän luonnon suojelua vuosien 2016–2019 välisenä aikana kuin aikajaksolla 2012–2015. Vuosien 2012–2015 luonnon suojelun aloitteisiin kuuluu ainoastaan Herrityn (2015) toteuttama aloite metsien avohakkuun kieltämisestä, kun taas 2016–2019 välisenä aikana luonnon suojelua koskevat kansalaisaloitteet koskivat esimerkiksi Torssosen (2016) kirjoittamaa aloitetta elävien syöttökalojen kieltämisestä kalastuksessa ja Ahlbladn (2016) toteuttamaa aloitetta Helsingin Keskus-

puistoa suojelemiselta rakentamiselta. Lisäksi Lähti (2017) toteutti kansalaisaloitteen, jonka mukaan kaivostoimintaa tai malmin etsintää ei saisi harjoittaa luonnon suojelualueella.

Sisällönanalyysin seurauksena toiseksi pääluokaksi muodostui eläinkannan muutos. Vuosina 2012–2015 eläinkannan muutokseen liittyvät kansalaisaloitteet koskivat Lindin (2012) julkaisemaa aloitetta suurpetokannan rajoittamisesta ja Stoorin (2013) julkaisemaa aloitetta kiinalaisen merimetson poistamiselta suojeltavien lajien listalta. Aikavälillä 2016–2019 eläinkannan rajoittaminen koski puolestaan pelkästään suden metsästämisestä sallimista tietyinä ajanjaksona Lindin (2017) julkaisemassa aloitteessa. Näin ollen eläinkannan muutokseen liittyviä aloitteita oli määrällisesti vähemmän vuosina 2016–2019 kuin vuosina 2012–2015.

Seuraavaksi esittelen tutkimuksen tulokset koskien sosiaalioikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen muutosta vuosilta 2012–2015 vuosiin 2016–2019. Tekstin tukena on taulukot 5. ja 6., jotka havainnollistamista analyysin etenemistä. Taulukosta 5. on nähtävissä analysointi koskien vuosina 2012–2015 julkaistuja kansalaisaloitteita ja taulukosta 6. on havaittavissa analysointi koskien vuosina 2016–2019 toteutettuja kansalaisaloitteita.

Sisällönanalyysin myötä vuosina 2012–2015 julkaistujen sosiaalioikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen alaluokkia ovat taulukon 5. mukaan esimerkiksi säästöjen synty, leikkauksien kohdentaminen, laitoshoidon hoitomuodot ja järjestöjen tukitoiminta. Alaluokkien yläluokkia ovat taas esimerkiksi valtion varoista säättäminen, hoidon laatu ja tukitoiminnan laatu. Yläluokkia pääluokkia ovat taas esimerkiksi valtion varojen käyttäminen, hoidon kehittäminen ja tukitoiminnan kehittäminen.

Taulukko 5. Sosiaalioikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen alaluokka, yläluokka ja pääluokka ajalta 2012-2015.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Säästöjen synty	Valtion varoista säästäminen	Valtion varojen käyttäminen
Säästöjen synty	Valtion varoista säästäminen	Valtion varojen käyttäminen
Leikkauksien kohdentaminen	Valtion varoista säästäminen	Valtion varojen käyttäminen
Leikkauksien kohdentaminen	Valtion varoista säästäminen	Valtion varojen käyttäminen
Verovarojen kohdentuminen	Verovarojen käyttäminen	Valtion varojen käyttäminen
Laitoshoidon hoitomuodot	Hoidon laatu	Hoidon kehittäminen
Laitoshoidon hoitomuodot	Hoidon laatu	Hoidon kehittäminen
Järjestöjen tukitoiminta	Tukitoiminnan laatu	Tukitoiminnan kehittäminen
Jonottamisongelma	Tukitoiminnan laatu	Tukitoiminnan kehittäminen
Tukihenkilön saavutettavuus	Tukitoiminnan laatu	Tukitoiminnan kehittäminen
Perusteeton huostaanotto	Huostaanoton ongelma	Lastensuojelun ongelma
Ongelmien hoitaminen	Ongelmien ratkaiseminen	Lastensuojelun ongelman ratkaiseminen
Nuorten hyvinvointi	Alle 18-vuotiaiden hyvinvoinnilla perustelu	Nuorten hyvinvoinnin parantaminen
Etujen toteutus	Ongelmien ratkaiseminen	Kotihoidontuen ongelma
Nykyisen mallin ongelma	Toimimaton malli	Kotihoidontuen ongelma
Kotihoidontuen nousun vaikutus päivähoitoonoihin	Kotihoidontuen nousun vaikutus	Kotihoidontuen muuttaminen
Toimeentulohakijamäärän muutos	Toimeentulohakijamäärän muutos	Toimeentulotuella perustelu
Toimeentulohakijoiden tasa-arvoisuus	Toimeentulotuen myöntämisen ongelma	Toimeentulotuella perustelu
Uusi sosiaalituki	Kansalaisoikeudet	Kansalaisoikeuksien lisääntyminen
Syntymisongelma	Syntyvyyden haaste	Syntyvyys Suomessa
Lainsäädännöllä perustelu	Faktaperustelu	Pääluokaton
Työsuhteilla perustelu	Yleistämällä perustelu	Pääluokaton
Perheen toimeentulo	Taloudellinen perusteleminen	Pääluokaton

Sisällönanalyysin seurauksena vuosina 2016–2019 julkaistujen sosiaalioikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen alaluokkia ovat taulukon 6. mukaan esimerkiksi työvälineiden osaaminen, toimeentulotukiasioiden hoito, taloudellinen toimeentulo ja sosiaaliturvajärjestelmä. Näiden alaluokkien yläluokkia ovat hoidon laatu, toiminnan ongelma, julkisen terveydenhoidon maksullisuus ja säästöjen synty. Yläluokkien pääluokiksi muodostui hoidon kehittäminen, Kelan toiminnan ongelma ja julkisen terveydenhoidon ongelma.

Taulukko 6. Sosiaalioikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen alaluokka, yläluokka ja pääluokka ajalta 2016–2019.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Työvälineiden osaaminen	Hoidon laatu	Hoidon kehittäminen
Yksilöllinen hoidon tila	Hoidon laatu	Hoidon kehittäminen
Hoitovirheet	Hoidon laatu	Hoidon kehittäminen
Vanhusten kohtelevinen	Hoidon laatu	Hoidon kehittäminen
Vanhusten kohtelevinen	Hoidon laatu	Hoidon kehittäminen
Kotihoidon ryhmien koko	Hoidon laatu	Hoidon kehittäminen
Työajan käyttö	Hoidon ongelma	Hoidon kehittäminen
Nuorten kohtelevinen	Hoidon ongelma	Hoidon kehittäminen
Omaishoidon tuki	Omaishoidon ongelma	Hoidon kehittäminen
Toimeentulokiasioiden hoito	Toiminnan ongelma	Kelan toiminnan ongelma
Toiminnan nopeus	Toiminnan ongelma	Kelan toiminnan ongelma
Taloudellinen toimeentulo	Julkinen terveydenhoidon maksullisuus	Julkisen terveydenhoidon ongelma
Taloudellinen toimeentulo	Julkinen terveydenhoidon maksullisuus	Julkisen terveydenhoidon ongelma
Sosiaaliturvajärjestelmä	Säästöjen synty	Suomen sosiaaliturva
Suomen maine	Suomen sosiaaliturvan vahvuus tulevaisuudessa	Suomen sosiaaliturva
Sosiaaliturva-tason saavuttaminen	Suomen sosiaaliturvan taso	Suomen sosiaaliturva
Asumisperusteisen sosiaaliturvan lakkautus	Sosiaaliturvan muutos	Suomen sosiaaliturva
Työperäinen maahanmuutto	Suomen sosiaaliturvan vahvuus tulevaisuudessa	Suomen sosiaaliturva
Työkyvyn parantuminen	Työhyvinvoinnin parantaminen	Työhyvinvoinnin kehittäminen
Yrittäjän korvausoikeus	Yrittäjän oikeudet	Yrittäjyys
Yrittäjän työtehtävä	Yrittäjän velvollisuudet	Yrittäjyys
Yrittäjän työtehtävä	Yrittäjän velvollisuudet	Yrittäjyys
Lainsäädännöllä perustelu	Faktaperustelu	Pääluokaton
Lainsäädännöllä perustelu	Faktaperustelu	Pääluokaton
Sopimukseen liittyvä perustelu	Faktaperustelu	Pääluokaton

6.4 Hoito ja hoidon kehittäminen

Vuosien 2012–2015 aikana toteutettu kansalaisaloite koski pelkästään vanhuksia, kun sen sijaan vuosina 2016–2019 julkaistujen aloitteiden joukossa on myös nuoriin liittyvä asia. Ikäihmisten hoitoa koskevia aloitteita on kuitenkin viimeiseksi mainitulla ajanjaksolla enimmäkseen. Hietala (2018) julkaisi aloitteen, jonka perusteluiden mukaan lievästi vammautuneille nuorille laitoshoidon ei ole oikea paikka ja Tissari (2018) toteutti myös hoidon laatua koskevan aloitteen. Aloitteen perustelujen mukaan hoidon aikana on tapahtunut virheitä ja vanhuksia ei ole kohdeltu hyvin päätöksentekijöiden toimesta.

Vuosina 2012–2015 perusteluissa korostui hoidettavien hoitotapa, kun sen sijaan aikajaksolla 2016–2019 perusteluissa otettiin huomioon hoitotavan lisäksi taas työntekijöiden osaaminen. Vuosien 2012–2015 aikana hoidon laatua perusteltiin laitoshoidon hoitomuodoilla Koivusen ja Leskenmaan (2015) kirjoittamassa kansalaisaloitteessa, kun taas ajanjaksolla 2016–2019 hoidon laatua perusteltiin Paka-

risen (2017) toteuttamassa aloitteessa työvälaineiden riittämättömällä osaamisella ja aikaisemmalla mahdollisuutena tarjoamalla yksilöllistä hoitoa. Auteron (2013) aloitteen perustelujen mukaan lasten ja nuorten ongelmat voitaisiin hoitaa puolestaan esimerkiksi terapialla.

Vuosina 2016–2019 kansalaisaloitteiden perusteluissa otetaan huomioon taloudelliset asiat esille, kun taas 2012–2015 aikana julkaistussa aineistossa tällaisia asioita ei ole havaittavissa. Tissari (2017) toteutti aloitteen koskien julkisen terveyskeskusmaksujen poistamista, jonka perusteluiden mukaan terveydenhuollon maksut ovat korkeita lapsiperheille. Hietala (2018) julkaisi taas aloitteen, jonka perusteluiden mukaan omaishoidon tuki ei ole riittävän korkea.

6.5 Valtion varojen käyttäminen ja Suomen sosiaaliturva

Sisällönanalyysin myötä seitsemäksi muuksi yläluokiksi muodostui valtion varoista säästäminen, verovarojen käyttäminen, säästöjen synty, Suomen sosiaaliturvan vahvuus, Suomen sosiaaliturvan taso, sosiaaliturvan muutos ja Suomen sosiaaliturvan vahvuus tulevaisuudessa. Ensimmäisen kahden yläluokan pääluokka on valtion varojen käyttäminen. Suomen sosiaaliturva on viiden yläluokan pääluokka. Tämän asian voin havaita taulukoista 5. ja 6.

Vuosien 2012–2015 aikana sosiaalioikeuden kansalaisaloitteiden perusteluissa korostuu valtion varojen käyttäminen, kun taas vuosien 2016–2019 aikana valtion varojen käyttämisen sijaista perusteluista viitataan eri asioihin koskien Suomen sosiaaliturvaa. Esimerkiksi Hämeenniemen (2012) kirjoittamassa aloitteessa viitataan päivähoitokustannusten säästämiseen, ja Järvikivi ja Rytönen (2014) mainitsevat toteuttamassaan aloitteessaan säästöjen syntymisen leikkaamalla päätöksentekijöiden palkkoja terveydenhuoltoon kuuluvien kulujen sijasta. Pirkkala (2016) puolestaan toteaa aloitteensa perusteluissa Suomen herättävän kiinnostusta maana sosiaaliturvansa vuoksi ja Filpus ja Hettula (2018) kirjoittavat kansalaisaloitteessaan yrittäjän heikommasta asemasta koskien päivärahakorvauksien saamisesta.

6.6 Toiminnallisuuden kehittäminen

Toiminnan kehittämistä koskevassa perustelussa on tapahtunut muutos, kun kansalaisaloitteiden perusteluja verrataan vuosista 2012–2015 vuosiin 2016–2019. Lauri (2014.) julkaisi aloitteen koskien mielenterveyskuntoutujien päivätoimintaa, jonka perustelujen mukaan järjestöjen tarjoama tukitoiminta on riittämätöntä. Aikajaksolla 2016–2019 toiminnan ongelma koski taas virastoa, kun Niemen ja Niemen (2017) julkaiseman aloitteen perustelujen mukaan Kelan toiminta on ollut hidasta toimeentulotukiasioiden hoidossa.

Vuosina 2012–2015 toiminnan kehittämistä perusteltiin hieman enemmän kuin vuosina 2016–2019, kun Laurin lisäksi Hämeenniemi (2012) totesi kotihoidontuen nykyisen mallin olevan toimimaton. Saarinen (2015) kirjoitti myös toimeentulohakijoiden sääntöjä koskevassa kansalaisaloitteiden perusteluissa harkinnanvaraisen ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisen ongelmasta. Vuosina 2016–2019 toiminnan kehittämistä perusteltiin vain Niemen ja Niemen (2017) toimeentulohakija-asioita koskevassa aloitteessa, jonka perusteluiden mukaan Kelan toiminta on ollut hidasta.

6.7 Pääluokattomat sosiaaioikeuden kansalaisaloitteet

Sosiaaioikeuden kansalaisaloitteiden perusteluita kuvaavissa taulukoissa 5. ja 6. on viisi aloitetta, joille voitiin nimetä sisällönanalyysin avulla vain alaluokka ja yläluokka. Vuosien 2012–2015 aikana julkaistuissa aloitteissa perustellaan kansalaisaloitteita vähemmän faktatiedon perusteella kuin vuosina 2016–2019. Perkiö (2013) viittaa julkaistun aloitteensa perusteluissa perustuslakiin, kun sen sijaan aikavälillä 2016–2019 julkaistuissa aloitteissa Pirkkala (2016) ja Fabritius (2019) ottavat perusteluissaan huomioon nykyisen lainsäädännön.

Vuosien 2012–2015 aikana kansalaisaloitteiden perusteluissa perusteltiin myös yleistämisen ja taloudellisen perustelemisen avulla, kun taas vuosina 2016–2019 perusteltiin lainsäädännön lisäksi sopimuksen avulla kansalaisaloitetta. Perkiö (2013) otti esille kirjoittamaansa aloitteessaan lyhyiden ja osa-aikaisten työsuhteiden yleistymisen ja Kärkinen (2013) perusteli toteuttamassaan aloitteessaan talou-

dellisen toimeentulon merkittävyyttä perheelle. Fabritius (2019) viittasi taas julkaisemassaan aloitteessaan YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen.

Seuraavaksi esittelen tutkimuksen tulokset koskien ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen muutosta vuosilta 2012–2015 vuosiin 2016–2019. Tekstin tukena on myös taulukoita, jotka tukevat analysoinnin etenemistä. Taulukosta 7. on nähtävissä analysointi koskien vuosina 2012–2015 toteutettuja kansalaisaloitteita ja taulukosta 8. on havaittavissa analysointi koskien vuosina 2016–2019 julkaistuja kansalaisaloitteita.

Sisällönanalyysin seurauksena vuosina 2012–2015 julkaistujen ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perusteluiden alaluokkia ovat taulukon 7. mukaan esimerkiksi petokannan suuruus, polttoainekustannuksien muutos, vesistöjen yllirasittuminen ja sienten ja lintujen lähteminen maastosta. Näiden alaluokkien pääluokkia ovat petokannan määrä, polttoainekustannukset, vesistöjen ongelma ja avohakkuun vaikutus sieniin ja lintuihin. Yläluokkien pääluokkia ovat taas pedoista aiheutuvat ongelmat, kiviaineksen hyötykäytön edut, merimetsosta aiheutuvat haitat ja avohakkuun ongelmat.

Taulukko 7. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perusteluiden alaluokka, yläluokka ja pääluokka ajalta 2012-2015.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Petokannan suuruus	Petokannan määrä	Pedoista aiheutuvat ongelmat
Suurpetokannan vaaratilanteet	Suurpetokannan ongelma	Pedoista aiheutuvat ongelmat
Lasten tunteet	Lasten olo	Pedoista aiheutuvat ongelmat
Polttoainekustannuksien muutos	Polttoainekustannukset	Kiviaineksen hyötykäytön edut
Luonnon kuormituksen muutos	Luonnon kuormitus	Kiviaineksen hyötykäytön edut
Maankaatopaikkojen täytymisen muutos	Maankaatopaikkojen täytyminen	Kiviaineksen hyötykäytön edut
Työpaikka - ja toimijamäärien muutos	Työpaikka - ja toimijamäärä	Kiviaineksen hyötykäytön edut
Vesistöjen yllirasittuminen	Vesistöjen ongelma	Merimetsosta aiheutuvat haitat
Rannikkokalastukselle aiheutuva uhka	Rannikkokalastuksen ongelma	Merimetsosta aiheutuvat haitat
Lainsäädännöllä perustelu	Faktaperustelu	Pääluokaton
Lainsäädännöllä perustelu	Faktaperustelu	Pääluokaton
Lainsäädännöllä perustelu	Faktaperustelu	Pääluokaton
Rantojen suunnittelu	Julkisten rantojen ongelma	Julkisten rantojen kehittäminen
Medialla perustelu	Faktaperustelu	Pääluokaton
Sienten ja lintujen lähteminen maastosta	Avohakkuun vaikutus sieniin ja lintuihin	Avohakkuun ongelmat
Marjastusmaastojen menetys	Avohakkuun vaikutus marjastukseen	Avohakkuun ongelmat
Metsäyhtiöiden hyöty	Avohakkuun vaikutus metsäyhtiöihin	Avohakkuun ongelmat

Sisällönanalyysin myötä vuosina 2016–2019 julkaistujen ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen alaluokiksi muodostui taulukon 8. mukaan esimerkiksi elävien syöttikalojen käyttö, suuri petokanta ja vesistöjen ongelma. Näiden alaluokkien yläluokkia ovat elävien syöttikalojen kohtelu, petokannan määrä ja kaivostoiminnan vaikutus vesistöön. Alaluokkien yläluokkia ovat taas kalalle aiheutuva haitta, pedoista aiheutuvat ongelmat ja kaivostoiminnan haitat.

Taulukko 8. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen alaluokka, yläluokka ja pääluokka ajalta 2016–2019.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Elävien syöttikalojen käyttö	Elävien syöttikalojen kohtelu	Kalalle aiheutuva haitta
Kalan kärsimys	Kalan tunne	Kalalle aiheutuva haitta
Kansallisuuden arvostaminen	Kansallisuuden etu	Kansallisuuden merkittävyys
Kasvavan kaupungin tarve	Ihmisten tarpeet	Kaupungin tarpeet
Lainsäädännöllä perustelu	Faktaperustelu	Pääluokaton
Suuri petokanta	Petokannan määrä	Pedoista aiheutuvat ongelmat
Susien pelkäämättömyys	Susien tunne	Pedoista aiheutuvat ongelmat
Susien vaikutus luonnon monimuotoisuuteen	Sudesta aiheutuva ongelma	Pedoista aiheutuvat ongelmat
Tutkimuksella perustelu	Faktaperustelu	Pääluokaton
Työsuojelukustannusten muutos	Työsuojelukustannukset	Työsuojelulla perustelu
Vesistöjen ongelma	Kaivostoiminnan vaikutus vesistöön	Kaivostoiminnan haitat
Ympäristövastuun ongelma	Kaivostoiminnan vaikutus ympäristövastuuseen	Kaivostoiminnan haitat
Luonnon ja pohjaveden suojeleminen	Luonnon ja pohjaveden suojeleminen	Luonnonsuojeleminen

6.8 Pedoista aiheutuvat ongelmat

Sisällönanalyysin seurauksena yhdeksi kolmeksi muuksi perusteluiden yläluokaksi muodostui petokannan määrän lisäksi suurpetokannan ongelma ja lasten olo ajanjaksolla 2012–2015. Näiden luokkien pääluokka on pedoista aiheutuvat ongelmat. Tämän voi havaita taulukosta 7. Kyseisen pääluokan yläluokat ovat petokannan määrä, susien tunne ja sudesta aiheutuva ongelma ajanjaksolla 2016–2019. Asia havainnollistuu lukijalle taulukon 8:n avulla.

Vuosien 2012–2015 aikana toteutettujen ympäristöoikeuden aloitteiden perusteissa korostuu pedoista aiheutuvat ongelmat ihmisille, kun taas vuosien 2016–2019 aikana pedoista aiheutuva ongelma koskee ihmisten lisäksi luontoa. Lind (2012) toteaa aloitteensa perusteissa pedoista aiheutuvan olevan pelon olevan haitaksi lapsille. Lind (2017) ottaa huomioon puolestaan luonnon monimuotoisuuden tuhoutumisen, kun hän perustelee aloitettaan koskien susien metsästämisestä sallimisen tietyille aikavälille.

6.9 Ihmisiä koskevat asiat

Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perusteluissa viitataan ihmisiin enemmän ajanjaksolla 2012–2015 kuin ajanjaksolla 2016–2019 taulukoiden 7. ja 8. mukaan. Neljän aloitteen perusteluissa ihminen otetaan jollakin tavalla huomioon. Aronmäki (2013) totesi toteuttamansa aloitteen perusteluissa kiviaineksen hyötykäytön tuottavan lisää työpaikkoja ja toimijoita. Stoor ja Talvitie (2013) kirjoittivat taas aloitteessaan merimetson olevan uhka rannikkokalastukselle ja Heritty (2015) julkaisi aloitteen, jonka mukaan avohakkuun seurauksena ihmiset menettävät sienestys – ja marjastusmaastot.

Vuosien 2016–2019 aikana kansalaisaloitteiden perusteluissa viitataan ihmisiin kahdessa aloitteessa. Esimerkiksi Ahlblad (2016) julkaisi Helsingin Keskuspuiستون suojelemista koskevan aloitteen, jonka mukaan kaupungin asukkailla on tarve ulkoilualueelle. Lind (2017) julkaisi taas aloitteen, jonka perustelujen mukaan sienien pelkäämättömyys ihmisiä kohtaan on vähentynyt.

6.10 Luonnonsuojelu

Sisällönanalyysin myötä yhdeksi yläluokaksi muodostui avohakkuun vaikutus vuosina 2012–2015, jonka pääluokka on avohakkuun ongelmat. Kolmeksi yläluokaksi muodostui taas elävien syöttikalojen kohtelu, kalan tunne, kaivostoiminnan vaikutus vesistöön ja luonnon ja pohjavedensuojelu vuosina 2016–2019. Tämän voi havaita taulukoista 7. ja 8.

Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteita perustellaan luonnonsuojeluun liittyvillä monipuolisemmilla tavoilla vuosina 2016–2019 kuin vuosina 2012–2015. Heritty (2015) perusteli ainoastaan avohakkuun kieltämistä koskevan aloitteen perustelulla, jonka mukaan avohakkuun seurauksena sienet ja linnut lähtevät hetkellisesti pois maastosta. Vuosina 2016–2019 luonnon suojelu tulee esille taas kolmessa aloitteessa. Torssosen (2016) toteuttaman aloitteen perustelujen mukaan elävien syöttikalojen käyttö on eläinrääkkäystä ja Aallon (2019) julkaiseman aloitteen mukaan vesistöjen ja pohjaveden suojeluun pitäisi kiinnittää enemmän huomiota. Lisäksi Ahlbladin (2016) toteuttaman aloitteen perustelujen mukaan ihmisillä on

tarve ulkoilualueelle ja tämän vuoksi Helsingin Keskuspuistoa pitäisi suojella rakentamiselta.

6.11 Pääluokattomat ympäristöoikeuden kansalaisaloitteet

Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perusteluissa kuvaavissa taulukoissa 7. ja 8 on neljä kansalaisaloitetta, joille voitiin muodostaa sisällönanalyysin myötä vain alaluokka ja yläluokka. Vuosien 2012–2015 aikana yhden kansalaisaloitteen yläluokka on faktaperustelu, jonka alaluokka on lainsäädännöllä perustelu. Tämä aloite koskee Hinkkasen (2014) toteuttaman aloitetta, jonka perustelujen mukaan lainsäädäntö on salliva roskaamisen suhteen ja rikostutkintaan sekä tuomioihin johtavat tapaukset ovat lieviä. Vuosien 2016–2019 aikana sen sijaan kahden kansalaisaloitteen yläluokka on faktaperustelu, mutta vuosiin 2012–2015 verrattuna yhden yksittäisen kansalaisaloitteen perusteluissa viitataan lainsäädäntöön vähemmän. Tämä asia liittyy Hinkkasen (2014) aloitteeseen, jonka mukaan pienestäänkin roskaamisesta pitäisi rangaista.

Aikavälin 2016–2019 ensimmäinen faktaperustelun kansalaisaloite koski Lätin (2017) toteuttamaa aloitetta, jonka mukaan nykyinen kaivoslaki on epäedullinen. Aallon (2019) julkaisemassa aloitteessa kansalaisaloitetta perusteltiin taas lain tarkemmilla linjauksilla koskien ympäristöturvallisuutta ja luonnon suojelua kaivostoiminnan vaiheissa. Ajanjaksolla 2016–2019 faktaperustelemisen joukossa on myös vuosiin 2012–2015 verrattuna toiseen faktatietoon viittaaminen ja tämä tiedon muoto on mediatiedon sijaista tutkimukseen viittaaminen. Sipilä julkaisi vuonna 2017 aloitteen, jonka perusteluiden mukaan tuoksuttomat tuotteet puhdistavat pinnat samalla tavalla kuin hajustetut tuotteet tutkimustiedon perusteella.

Taulukoissa 5. ja 6. on kaksi irrallista sosiaaioikeuden aloitetta, joita ei voitu yhdistää yhteisen yläkäsitteen alle. Ensimmäinen näistä aloitteista liittyi Kärkisen (2013) esikoisrahaa koskevaan aloitteeseen, jonka perusteluiden mukaan syntyvyys on alhaisella tasolla Suomessa. Toinen aloite koski Perkiön (2013) aloitetta perustulosta, jonka perustelujen mukaan perustulon toteutuminen tekisi tulomuo-
dosta kansalaisoikeuden. Taulukossa 7. on taas yksi irrallinen aloite, joita ei voitu yhdistää yhteisen yläkäsitteen alle. Tämä aloite koski Ikosen (2015) julkaisemaa

aloitetta, jonka mukaan pelastuslaitoksille pitäisi myöntää velvollisuus tarkistaa turvattomat julkiset rannat tietyin aikavälin aikana.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa esittelen tutkimuksen johtopäätökset. Kerron keskeisimmistä tuloksista koskien sosiaalioikeuden ja ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden sisällöissä ja perusteluissa tapahtunutta muutosta vuosista 2012–2015 vuosiin 2016–2019. Pohdin luvussa tutkimuksen luotettavuutta ja esitän jatkotutkimusehdotukset.

7.1 Keskeisimmät tulokset sosiaalioikeuden ja ympäristöoikeuden aloitteiden sisällöstä

Yhtenä keskeisenä tuloksena koskien sosiaalioikeuden aloitteiden sisältöjen muutosta vuosista 2012–2015 vuosiin 2016–2019 oli ulkomaalaisten huomioiminen kansalaisaloitteiden sisällössä. Vuosina 2012–2015 aloitteiden sisällöt koskivat ainoastaan suomalaisia. Esimerkiksi Hämeenniemi (2012) ehdotti kotihoidontuen korottamista, kun sen sijaan Pirkkala (2016) ehdotti toteuttamassaan kansalaisaloitteessaan julkisista varoista maksettavien tukien säätämistä työperusteiseksi ulkomaalaisille.

Sosiaalioikeuden aloitteiden sisällöt koskivat toimeentuloasioissa toimeentulohakijoiden sijaista toimentulohakija-asioiden käsittelijän roolia, kun aloitteiden sisältöjen muutosta verrattiin vuosista 2012–2015 vuosiin 2016–2019. Saarisen (2015) toteuttamassa aloitteessa ehdotettiin lain valmisteluun ryhtymistä asiassa, jossa toimeentulohakijoille asetettaisiin säännöt koskien esimerkiksi tukitarkoituksia. Niemi ja Niemi (2017) kirjoittivat puolestaan aloitteen, jossa ehdotettiin toimeentulohakija-asioiden poistamista Kelalta.

Kuntien roolin lisäksi vanhusten hoitoa koskevissa aloitteiden sisällöissä on esillä myös toiset asiat aikavälillä 2016–2019. Koivunen ja Leskenmaa (2015) ehdottivat kansalaisaloitteessaan vanhainkotipaikkojen lisäämistä huonokuntoisille vanhuksille kunnan toimesta. Aikavälillä 2016–2019 aloitteiden sisällöt liittyivät taas iäkkäiden kuntouttavaan päivätoimintaan Mikkosen (2019) toteuttamassa aloitteessa ja vanhusten ja heidän puolisoitensa yhteisasumista palvelutalossa Tissarin (2018) kirjoittamassa aloitteessa.

Ympäristöoikeuden aloitteiden sisällöt koskivat määrällisesti enemmän luonnon suojelua vuosina 2016–2019 kuin vuosina 2012–2015. Heritty (2015) oli ainoa kansalaisaloitteen tekijä, joka ehdotti luonnon suojelemiseksi laskettavassa aloitteessaan metsien avohakuun kieltämistä. Ahlblad (2016) toteutti aloitteen, jossa hän ehdotti lain valmistelun aloittamista Helsingin Keskuspuiston suojelemiseksi rakentamiselta. Lätti (2017) kirjoitti myös aloitteen, jonka mukaan kaivostoimintaa tai malmin etsintää ei saisi harjoittaa luonnon suojelualueella.

Eläinkannan muutosta koskivat Lindin (2012) toteuttama aloite suurpetokannan rajoittamisesta ja Stoorin (2013) kirjoittama aloite kiinalaisen merimetson poistamista suojeltavien lajien listalta. Kun aikaväli 2016–2019 otetaan huomioon, eläinkannan rajoittamiseen liittyi vain Lindin (2017) julkaisema aloite suden metsästämissä salliminen tiettyä ajanjaksona. Täten eläinkannan rajoittamista koskevia aloitteita oli vähemmän vuosina 2016–2019.

7.2 Keskeisimmät tulokset sosiaaioikeuden ja ympäristöoikeuden aloitteiden perusteluista

Hoidon laadulla sosiaaioikeuden kansalaisaloitteita perusteltiin enemmän vuosina 2016–2019 kuin vuosina 2012–2015. Nämä aloitteet koskivat enimmäkseen ikäihmisiä 2016–2019 välisenä aikana. Kansalaisaloitteiden joukossa oli kuitenkin myös nuoria koskeva asia, sillä Hietala (2018) perusteli julkaistussa aloitteessaan laitospaikan tarpeellisuutta lievästi vammautuneelle nuorelle.

Sosiaaioikeuden aloitteiden perusteluissa korostuu valtion varojen käyttäminen vuosien 2012–2015 julkaistuissa aloitteissa, kun taas 2016–2019 toteutettujen aloitteiden perusteluissa viitataan eri asioihin koskien Suomen sosiaaliturvaa valtion varojen käyttämisen sijaista. Hämeenniemi (2012) viittasi kirjoittamassaan aloitteessaan päivähoitokustannusten säästämiseen. Lisäksi Järvikivi ja Rytönen (2014) ottivat esille julkaistussa aloitteessaan päätöksentekijöiden palkkojen leikkaamisen terveydenhuollon kulujen sijasta. Pirkkalan (2016) totesi taas kirjoittamassaan aloitteessaan Suomea pidettävänä kiinnostavana maana sosiaaliturvansa vuoksi.

Toiminnan kehittämiseen liittyvillä asioissa havaittiin muutos, kun vuosina 2012–2015 julkaistuja kansalaisaloitteita verrattiin vuosiin 2016–2019. Toiminnan ongelma koski Laurin (2014) aloitteen mukaan järjestöä, jonka tukitoiminta ei ole ollut tarpeeksi hyvällä tasolla. Vuosina 2016–2019 toiminnan ongelma liittyi taas virastoon, kun Niemen ja Niemen (2017) toteuttaman aloitteen perustelujen mukaan toimentulohakija-asioiden hoito on ollut hidasta Kelan toimesta.

Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perusteluissa viitataan ihmisiin enemmän vuosina 2012–2015 kuin vuosina 2016–2019. Esimerkiksi Aronmäki (2013) totesi kiviaineksen hyötykäytön tuottavan lisää työpaikkoja ja Stoor ja Talvitie (2013) kirjoitti kansalaisaloitteessaan merimetson olevan uhka rannikkokalastukselle. Ahlblad ja Lind toteuttivat vuosina 2016–2019 aloitteita, joiden perusteluissa viitattiin ihmisiin. Ahlblad (2016) perusteli ihmisten tarvetta ulkoilualueelle ja Lind (2016) otti esille susien pelkäämättömyyden ihmisiä kohtaan.

Kansalaisaloitteita perustellaan luonnon suojelua koskevilla monipuolisemmilla tavoilla vuosina 2016–2019 kuin vuosina 2012–2015. Aikavälillä 2012–2015 Herritty (2015) julkaisi ainoastaan aloitteen, jonka perustelujen mukaan sienet ja linnut lähtevät hetkellisesti pois maastosta avohakkuun takia. Luonnon suojelu tuli esille esimerkiksi Torssosen (2016) aloitteessa, jonka perustelujen mukaan elävien syöttikalojen käyttö on eläinräökkäystä. Aallon (2019) toteuttaman aloitteen perustelujen mukaan taas vesistöjen ja pohjaveden suojelu olisi huomioitava paremmin.

7.3 Pohdinta

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten sosiaalisiin ja ympäristökysymyksiin liittyvien Suomen kansalaisaloitteiden muotoehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä on muuttunut vuosista 2012–2015 vuosiin 2016–2019. Tarkastelin kansalaisaloitteiden aiheiden sisältöjä ja perusteluja. Tutkimuksen tavoitteessa onnistuttiin, sillä sisällönanalyysin avulla tutkimusongelmaan saatiin vastaus. Tutkimuksen tuloksista käy selville, miten Suomen kansalaisaloitteen muoto eh-

dotus lainvalmisteluun ryhtymisestä on muuttunut vuosista 2012–2015 vuosiin 2016–2019. Eduskunta voisi hyötyä tutkimuksesta, jos se tekisi jonkin jatkotutkimuksen tai selvityksen kansalaisaloitteita koskien.

Tämä tutkimuksen tutkimusmenetelmäksi sopi laadullinen tutkimusmenetelmä, sillä kansalaisaloitetta käsiteltävässä tutkimuksessa on lähtökohtana kuvata todellista elämää (Hirsjärvi ym. 2004, 152). Jos tutkimus olisi toteutettu määrällisenä tutkimuksena, tutkimuksessa olisi tutkittu kuinka paljon sosiaalisiin – ja ympäristökysymyksiin kuuluvien kansalaisaloitteiden muodon ehdotus lain valmisteluun ryhtymisestä olisi muuttunut määrällisesti vuosista 2012–2015 vuosiin 2016–2019. Tutkimuksen tulokseksi olisi saatu jokin luku.

Kansalaisaloitemuodon ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä koskeneiden muutoksien seurauksena eduskunta voi saada käsiteltäväkseen kansalaisaloitteita, jotka ovat tutkimuksessa esitettyjen tulosten kaltaisia. Käsitteilyyn päätyvien sosiaalioikeuden aloitteiden perusteluissa voi korostua valtion varojen käyttämisen sijaista sosiaaliturvaa koskevat asiat. Mikäli ympäristöoikeuden aloitteita on eduskunnan käsiteltävänä, aloitteiden perusteluissa luonnon suojelua voidaan perustella monipuolisemmilla tavoilla kuin aikaisemmin. Jos kansalaisaloite etenisi varsinaiseksi laiksi asti, kansalaisaloitteen voisi olla sisällöltään sen kaltainen kuin se oli kansalaisaloitteessa.

Kun tämän tutkimuksen tuloksia verrataan aikaisempaan kansalaisaloitetta käsittelevään tutkimukseen, voin todeta muutoksen syntymisen tutkimuksen perusteella. Kalsken (2014, 79) pro gradun mukaan kansalaisaloitejärjestelmä ei ole toistaiseksi muuttanut yhteiskunnan valtasuhteita. Tässä tutkimuksessa muutos on puolestaan havaittavissa, kun tutkin sosiaalisiin ja ympäristökysymyksiin jaettavien kansalaisaloitteiden sisällöissä ja perusteluissa tapahtunutta muutosta kansalaisaloitemuodon ehdotus lainvalmisteluun ryhtymiseen kannalta.

Tämän tutkimuksen aineiston hankintamenetelmänä käytettiin suoraa havainnointia, kun tutkija havainnoi oikeusministeriön verkkopalvelussa olevia kansalaisaloitteita. Suoran havainnoinnin muotoa voidaan kutsua myös piilohavainnoinniksi, sillä tässä tutkimuksen muodossa tutkimukseen osallistujilla ei ole tietoa tutki-

mukseen osallistumisestaan. Menetelmä voi olla tässä tutkimuksessa hieman eettisesti ongelmallinen, sillä tutkija havainnoi tutkittavien tuottamaa tekstiä ilman heidän lupaansa. Tutkija on pyrkinyt lähdeviittauksia käyttämällä kertomaan lukijalle, että havainnointiaineisto peräisin toisilta ihmisiltä. (Tuomi ym. 2018, 94.)

Havainnoinnin rinnalla tutkija voisi käyttää aineistohankintamenetelmänä teema-haastattelua, jos tutkija tekisi jatkossa samanlaisen tutkimuksen kansalaisaloitetta koskevasta asiasta. Mikäli tutkija olisi käyttänyt teema-haastattelua havainnoinnin rinnalla jo tässä tutkimuksessa, tutkimuksen tulokset olisi voitu kuvata hieman syvällisemmin erityisesti ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden kohdalla. Tuomi toteaa (2018, 87.) teema-haastattelun etenevän joidenkin valmiiksi valikoitujen teemojen ja niitä koskevien kysymyksen kanssa, joilla on tarkentamistarkoitus. Saaranen – Kauppisen mukaan (2020) ihmisille annetaan tilaisuus puhua vapaasti teema-haastattelussa, vaikka jokaisen tutkittavan osallistujan kanssa keskustellaan etukäteen valitut teemat.

Tässä tutkimuksessa aineiston analyysimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Tuomi kirjoittaa (2018, 117.) sisällönanalyysin luovan tutkittavasta asiasta tiiviin kuvauksen ja se sopi hyvin tutkimuksen analyysimenetelmäksi, sillä se tiivistä 18 sosiaaioikeuden kansalaisaloitteen ja 12 ympäristöoikeuden kansalaisaloitteen sisällön ja perustelut helposti omaksuttavaan muotoon. Tuomen (2018, 109.) mukaan ongelmana on kuitenkin todennäköisesti havaintojeni objektiivisuus, sillä asettamani käsitteet ja menetelmät vaikuttavat lopputuloksiin.

Tutkimuksen lähdemateriaalina käytettiin ajantasaista lainsäädäntöä, kansalaisaloitteita, oppikirjamateriaalia ja tutkimusta koskevaa internet - materiaalia, jonka joukossa on yksi tutkimusopas ja yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen internet-sivuja. Ajantasainen lainsäädäntö, kansalaisaloitteet, tutkimusopas ja korkeakoulujen internetsivut ovat luotettavia lähteitä, koska ne ovat ajan tasalla. Oppikirjojen joukossa on kuitenkin joitakin 1990 – luvulla julkaistuja teoksia, joissa tieto voi olla jo jonkin verran vanhentunutta. Kansalaisaloitteet ovat 2010–luvun lähteitä ja tuoreita, mutta 2012–2014 julkaistujen kansalaisaloitteiden perustelut voisi-

vat olla jo erilaisia. Aika kuluu ja ihmisten mielipiteet muuttuvat, joten kansalaisaloitteen tekijät voivat olla jo toista mieltä toteuttamistaan aloitteista.

7.4 Reliabiliteetti ja validiteetti

Tutkimusten luotettavuudessa ja pätevyudessa tapahtuu vaihteluita, vaikka tutkija pyrkii tutkimusprosessin aikana välttämään virheitä. Näin ollen tutkimuksessa on arvioitava tutkimuksen luotettavuutta. Reliabiliteetilla tarkoitetaan toistuvuutta mittaustuloksissa. Tämän tutkimus tulos on toistettavissa, sillä samalla aineistolla suoritettava tutkimus on mahdollinen. Jos aineiston hankintavaiheessa tutkija olisi valikoinut havainnoitavakseen toisia aloitteita esimerkiksi sosiaalioikeuden puolelta, tutkimuksen tulos voisi olla hieman erilainen. (Hirsjärvi 2004 ym. 216.)

Validiteetti – käsite koskee myös tutkimuksen luotettavuutta. Validius merkitsee pätevyyttä, ja käsitteellä tarkoitetaan kykyä mitata esimerkiksi tutkimusmenetelmän avulla asiaa, jota on tarkoituksellistakin mitata. Validius toteutuu tässä tutkimuksessa, sillä se mittaa tarkoituksensa mukaisesti kansalaisaloitteissa tapahtunutta muutosta. (Hirsjärvi 2014 ym. 216.)

7.5. Jatkotutkimusehdotukset

Kansalaisaloitteista olisi mahdollisuus tehdä jatkotutkimuksia laadullisella tutkimusmenetelmällä. Tutkija voisi esimerkiksi tutkia, miten taloudellista tukea saaneet kansalaisaloitteet ovat menestyneet kansalaisaloiteprosessissa. Tutkija voisi myös valita tämän tutkimuksen tavoin kaksi suosittua aiheuotoa kansalaisaloitteiden joukosta ja tutkia, miten näiden aiheiden perustelut ovat muuttuneet tietynä aikajaksolla. Jätin lakiehdotus – muodon tässä tutkimuksessa käsittelemättä, joten tämän muodon tutkiminen voisi olla myös kiinnostava aihevalinta tulevisissa opinnäytetöissä.

Kansalaisaloitteita koskevia tutkimuksia voidaan tehdä myös määrällisen tutkimuksen avulla. Tutkija voisi esimerkiksi selvittää, kuinka paljon rikosoikeutta koskevat kansalaisaloitteet ovat lisääntyneet vuodesta 2015 vuoteen 2020. Laadullisen tutkimusmenetelmän tutkimuksen aiheena voisi olla taas kansalaisaloitteen tekemisen syyt kansalaisaloitteiden taustalla.

LÄHTEET

Aalto, P. & Pursiainen, S. 2019. Kaivoslaki tulee uudistaa kansalliset intressit ja ympäristönsuojelu huomioivaksi. Viitattu 11.5.2020.
<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/3818>

Ahlblad, L. 2016. Keskuspuisto suojeltava lailla. Viitattu 5.3.2020.
<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/2288>

Aronmäki, J. 2013. Maakivien ja kalliolouheen hyötykäyttö. Viitattu 26.4.2020.
<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/110>

Autero, H. 2012. Huostaanotettujen oikeudet inhimilliseen elämään. Viitattu 26.4.2020 <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/2>

Eduskunta. 2020. Eduskunta säätää lait. Viitattu 8.3.2020
<https://www.eduskunta.fi/FI/selkosuomi/Sivut/Eduskunta-saataa-lait.aspx>

Fabritius, R, Kainua, P., Toljamo, T., Tahkola, T. & Lumila, H. 2019. Lapsilisän maksua jatkettava vuodella. Viitattu 8.5.2020.
<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/5251>

Filpus, J. & Hettula, M. 2018. PK-yritysten yrittäjille samanlaiset oikeudet kuin palkansaajillakin. Viitattu 7.5.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/3006>

Hakkarainen, K. 2019. Kansalaisaloite läpi - eduskunta alkaa pohtia, pitäisikö kannabista saada käyttää ilman rangaistusta. Viitattu 19.11.2019.
<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006284267.html>

HE 251/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle kansalaisaloitelain muuttamisesta. Viitattu 26.8.2020.
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/DocumentsHE_251+2018.pdf

Helsingin Sanomat. 2019. Kansalaisaloitteet ovat osa demokratiaa ja keskustelua. No: 182. A5. Viitattu 15.1.2020

Heritty, M. 2015. Metsien avohakkuu kiellettävä lailla. Viitattu 5.5.2020.
<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/1692>

Hietala, K. 2018. Vanhempien oikeus täysi-ikäisen lapsensa omaishoittoon. Viitattu 7.5.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/2804>

Hinkkanen, J. 2014. Roskaamisen ehkäiseminen. Viitattu 28.4.2020.
<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/818>

Hirsjärvi, H., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10. osin uudistettu laitos. Gummerus Kirjapaino Oy.

Hollo, E. 1991. Ympäristöoikeus. Helsinki. Gummerus Kirjapaino Oy.

Hollo, E. 2004. Ympäristöoikeuden perusteet. Helsinki. Hakapaino Oy.

Husa, J., Pohjolainen, T. 2014. Julkisen vallan oikeudelliset perusteet – Johdatus julkisoikeuteen. 4. uud. painos. Helsinki. Talentum

Hämeenniemi, H. 2012. Kodinhoidontukea korotettava. Viitattu 26.4.2020.
<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/33>

Ikonen, R. 2015. Pelastuslaitoksille oikeus puuttua taajamien putoamisvaarallisten rantojen suojaamiseen. Viitattu 5.5.2020.
<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/1335>

Jyväskylän yliopisto. 2020. Laadullinen tutkimus. Viitattu 10.3.2020. www.op-pa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus

Järvikivi, P. & Rytönen, O. Opiskelijoiden tukia nostettava. 2014. Viitattu 4.5.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/767>

Kajaanin ammattikorkeakoulu. 2020. Havainnointi. Viitattu 31.3.2020.
www.kamk.fi/fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Aineiston-keruumenetelmat/Havainnointi

Kajanto, R. 2013. Sijaishuollon laitoshuolto voittoa tavoittamattomille toimijoille. Viitattu 27.4.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/108>

Kalske, J. 2014. Kansalaisaloitteet ja kansalaisen valta: Onko kansalaisaloitejärjestelmä muuttanut kansalaisyhteiskunnan valtasuhteita? Viitattu 15.1.2020. <https://www.helda.helsinki.fi/handle/10138/137631>

Koivunen, A. & Leskenmaa, K. 2015. Arvokas vanhuus 2. Viitattu 4.5.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/1672>

Konttinen, M. 2019. 50 000 allekirjoitusta rikki – Avohakkuiden kieltämistä valtion metsissä vaativa kansalaisaloite etenee eduskuntaan. Viitattu 19.11.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-10364694>

Kärkinen, S. 2013. Esikoisrahan maksaminen vanhempien ensimmäisestä lapsesta. Viitattu 27.4.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/197>

L 12/2012. Kansalaisaloitelaki. Säädos tietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 2.2.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120012>

Lapin ammattikorkeakoulu. 2020. Opinnäytetyön toteuttaminen. Viitattu 25.5.2020. <https://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle/Opinto-opas,-AMK-tutkinto/Opinnaytetyoohje/Opinnaytetyon-toteuttaminen#>

Lauri, P. 2014. Mielenterveyskuntoutujien tukihenkilötoiminta lakiin. Viitattu 4.5.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/835>

Lind, M. 2012. Kansalaisaloite liittyen suurpetokantoihin. Viitattu 26.4.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/63>

Lind, M. 2017. Sudenmetsästys sallittava ilman erillisiä pyyntilupia vuosittain ajalle 20.8–22.2. Viitattu 6.5.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/2386>

Lätti, K. 2017. Kaivoslain muuttaminen. Viitattu 6.5.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/2604>

Malinen, J. 2019. Terapiatakuu-kansalaisaloite keräsi 50 000 nimeä ja etenee eduskuntaan – kaikille halutaan nopea pääsy mielenterveysapuun. Viitattu 19.11.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-10883277>

Mikkonen, S., Nurminen, T., Riihioja, P., Rossi, A & Saarinen, M. 2019. Iäkkäille suunnatun kuntouttavan päivätoiminnan muuttaminen lakisääteiseksi kunnissa. Viitattu 8.5.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/5227>

Nalbantoglu, M. 2019. Kansalaisaloite ilotulitteiden käytön kieltämiseksi luovutettiin eduskunnalle. Viitattu 19.11.2019. www.hs.fi/politiikka/art-2000006299322.html

Niemi, K. & Niemi, J. 2017. Toimeentulotuki – asiat takaisin kunnille hoidettavaksi. Viitattu 6.5.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/2709>

Näveri, A. 2019. Huima loppukiri: Kansalaisaloite lentoverosta ylitti vaaditut 50 000 allekirjoitusta – etenee eduskunnan käsittelyyn. Viitattu 19.11.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-11045877>

Oikeusministeriö. 2020. Selaa kansalaisaloitteita. Viitattu 25.8.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/hae>

Pakarinen, P. 2017. Ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä koskien vanhustyön hoitajien mitoitusta. Viitattu 6.5.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/2439>

Pirkkala, K. 2016. Suomessa asuvien ulkomaan kansalaisten sosiaaliturva on muutettava työperusteiseksi. Viitattu 22.10.2016. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/2187>

Perkiö, J., Ruottinen, S., Ikkala, M., Peltokoski, J. & Lehto, O. Toimenpidealoite perustulosta. Viitattu 27.4.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/44>

Rinkinen, J. 2016. Poliittinen vaikuttaminen murroksessa? näkemyksiä kansalaisaloitteen ja sosiaalisen median roolista vaikuttamiskanavana. Viitattu 15.1.2020 <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/49754>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2020. Viitattu 22.5.2020. Havainnointi. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_4.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2020. Aineiston määrä ja tutkittavat. Viitattu 22.5.2020. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_2.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2020. Teemahaastattelu. Viitattu 20.7.2020. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

Saarela, A. 2013. Suoraa vai näennäistä demokratiaa: Kansalaisaloite välittömän vaikuttamisen kanavana. Viitattu 12.5.2020. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/38588>

Saari, L. 2015. Toimeentulon epätasaisuuden korjaus lainsäädännöllisin keinoin. Viitattu 4.5.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/1441>

Sipilä, L. 2018. Terveydelle ja luonnolle haitallisten kemikaalien vähentäminen julkisesta käytöstä. Viitattu 7.5.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/2950>

Stoor, C. & Talvitie, L. 2013. Muutos merimetsorauhoituspäätöksestä. Viitattu 26.4.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/589>

Tissari, V. 2017. Terveyskeskusmaksujen poisto. Viitattu 6.5.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/2663>

Tissari, V. 2018. Laki vanhustenhoidon muutoksesta. Viitattu 8.5.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/2875>

Torssonen, T. 2016. Elävien kalojen käyttäminen syötteinä tulee lopettaa. Viitattu 6.5.2020. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/2095>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuori, K. & Kotkas, T. 2016. Sosiaalioikeus. 5.uud.painos. Helsinki. Talentum Media Oy

Vilkka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-havainnoi.pdf> Viitattu 22.5.2020.

LIITE 1 Taulukko 9. Sosiaali oikeuden kansalaisaloitteiden sisällön alkuperäinen - ja pelkistetty ilmaus ajalta 2012–2015

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu
Kotihoidontuen korottaminen	Kotihoidontuen korotus
Lain valmistelun aloittamisesta opintotuen nostamisesta.	Opintotuen nostaminen
Lain valmistelun aloittamista perustuloa koskevassa asiassa.	Perustuloon käyttöönotto
Valtion toimesta 500 euroa perheelle molempien esikoisen synnyttyä.	Esikoistukea perheelle 500 euroa
Kunnan saatava rahaa valtiolta huostaanotoista sen kustannusten mukaisesti.	Kunnalle myönnettävä raha huostaanoton kustannusten mukaisesti
Perättömistä lastensuojeluilmoituksista sakottaminen	Perättömistä lastensuojeluilmoituksista rankaiseminen
Yksityisten voittojen tavoittelevien toimijoiden toiminnalle kieltö lastensuojelun laitossijaishuollossa.	Lastensuojelun laitossijaishuoltoon kieltö yksityisten voittojen tavoitteleville toimijoille
Toimeentulohakijoille asetettaisiin säännöt koskien perusteita, rahamääriä ja tukitarkoituksia.	Toimeentulohakijoille säännöt koskien perusteita, rahamääriä ja tukitarkoituksia
Mielenterveys kuntoutujien tukihenkilötoiminta pitäisi kirjata lakiin.	Mielenterveys kuntoutujien tukihenkilötoiminnan kirjaaminen lakiin
Kunnille velvoite ylläpitää tarpeellinen määrä vanhainkotipaikkoja huonokuntoisille vanhuksille.	Huonokuntoisille vanhuksille riittävä määrä vanhainkotipaikkoja kunnan toimesta

LIITE 2. Taulukko 10. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden sisällön alkuperäinen – ja pelkistetty ilmaisu ajalta 2012–2015.

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu
Suurpetokannan rajoittaminen niin pienelle alueelle ettei kanta tule uhatuksi.	Suurpetokannan rajoittaminen alueellisesti huomioiden uhka elinkeinolle.
Maakiven ja kalliolouheen hyötykäyttö näiden käsittelypaikalla.	Maakiven ja kalliolouheen hyötykäyttö käsittelypaikalla.
Kiinalaisen merimetson poistaminen suojeltavien lajien listalta.	Kiinalaisen merimetson poistaminen suojeltavista lajeista.
Pieni roskaaminen todetaan rikkomukseksi ja suuremmista rikkomuksista seuraamuksia korotettava.	Roskaaminen rangaistavaksi ja suurempien rikkomusten seuraamusten korottaminen.
Pelastuslaitoksille myönnettäisiin velvollisuus tarkistaa 1-3 vuoden välein turvattomat julkiset rannat.	Pelastuslaitoksille velvollisuus turvattomien julkisten rantojen ajoittaiseen tarkistamiseen.
Metsien avohakkuu pitäisi kieltää lailla.	Metsien avohakkuun kieltäminen lailla.

LIITE 3 Taulukko 11. Sosiaalioikeuden aloitteiden sisällön alkuperäinen - ja pelkistetty ilmaisu ajalta 2016–2019.

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu
Kaikki julkisista varoista maksettavat tuet Suomessa asuvien ulkomaalaisten osalta työperusteiseksi.	Julkisista varoista maksettavat tuet työperusteiseksi ulkomaalaisille
Toimeentulohakija-asioiden käsittely kunnille Kelan sijasta	Toimeentulohakija-asioiden käsittelyn siirtäminen Kelalta kunnille
Yrittäjille samat sosiaaliturvan oikeudet kuin palkansaajille	Yrittäjille oikeus samanlaiseen sosiaaliturvaan kuin palkansaajilla
Lapsilisän maksuajan lisääminen vuodella	Lapsilisän maksuajan lisääminen vuodella
Alle 18-vuotiaan henkilön pitäisi olla oikeutettu lapsilisään	Alle 18-vuotiaan oikeus lapsilisään
Vanhusten hoitoon hoitajamitoitus	Hoitajamitoitus vanhusten hoitoon
Vanhuksilla ja heidän puolisoillaan oikeus asua samassa palvelutalossa.	Vanhusten ja heidän puolisoitensa oikeus yhteisasumiseen palvelutalossa.
Hoitajille pitäisi myöntää velvollisuus tarkistaa vanhuksen vointi hoitokäynnin yhteydessä.	Hoitajille lisävelvollisuus hoitokäynnin yhteydessä
lääkkäiden kuntouttavasta päivätoiminnasta velvollisuus kunnille	Kunnalle velvollisuus iäkkäiden kuntouttavasta päivätoiminnastasta
Julkisten terveyskeskusmaksujen poisto	Julkisten terveyskeskusmaksujen poistaminen
Vammaisen lapsen vanhemmalle oikeus jatkaa lapsen omaishoitoa lapsen tultua täysi-ikäiseksi.	Vanhemmalle oikeus vammaisen lapsen omaishoitoon lapsen täysikäistyttyä

LIITE 4 Taulukko 12. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden sisällön alkuperäinen - ja pelkistetty ilmaisu ajalta 2016–2019.

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu
Elävien kalojen syötteinä kieltämisestä kalastuksessa	Elävien kalojen syötteinä kieltäminen kalastuksessa
Helsingin Keskuspuistoa suojeltava rakentamiselta	Helsingin Keskuspuiston suojeleminen rakentamiselta
Kaivostoimintaa tai malmin etsintää ei saisi harjoittaa luonnonsuojelualueella.	Kaivostoiminnan ja malmin etsinnän kieltäminen luonnonsuojelualueella
Kaivosyhtiön korvattava elinkeinolle koituvat taloudelliset menetykset kaivostoiminnan ongelmista.	Kaivosyhtiön korvausvastuu toimintansa ongelmista elinkeinolle koituvista taloudellisista menetyksistä
Tarkemmat linjaukset liittyen ympäristöturvallisuuteen ja luonnon suojeluun kaivostoiminnan vaiheissa	Tarkempi linjaus koskien ympäristöturvallisuutta ja luonnon suojelua kaivostoiminnassa
Suden metsästyksen salliminen ilman pyyntilupaa tietyille ajalle	Suden metsästyksen salliminen ilman pyyntilupaa tietyinä aikana
Haitallisten kemikaalien käytön vähentäminen peruspalveluissa ja julkisissa tiloissa	Haitallisten kemikaalien käytön rajoittaminen peruspalveluissa ja julkisissa tiloissa

LIITE 5 Taulukko 13. Sosiaalioikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen alkuperäinen - ja pelkistetty ilmaisu ajalta 2012–2015.

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu
Päivähoidon kustannuksista voidaan säästää.	Päivähoidon kustannuksista säästäminen
Säästöjä syntyisi, kun valtio tukisi yhdistys tai säätiö pohjalta toimivia lastensuojelulaitoksia.	Säästöjä syntyy valtion tukiessa yhdistys tai säätiö pohjaisia lastensuojelulaitoksia
Tukihenkilötoiminnasta tulee säästöjä, kun kuntoutajat saavat lisää voimavaroja elämäänsä tukihenkilötoiminnan avulla.	Säästöjä tulee tukihenkilötoiminnasta kuntoutujien hyödyntäensä tukihenkilötoimintaa
Valtion varojen säästämistä koskevat leikkaukset pitäisi tehdä osittain päätöksentekijöiden palkkioista eikä terveydenhuollosta.	Leikkauksien tekeminen päätöksentekijöiden palkoista terveydenhuollon sijaista
Leikkauksia voisi tehdä myös presidentin palkasta.	Leikkauksien tekeminen presidentin palkasta
Hoito on laitoshoidossa kokonaisvaltaista.	Laitoshoidon kokonaisvaltaisuus
Ravitsemus on huolehtimisen kohteena.	Ravitsemuksesta huolehtiminen
Laitos on yhteydessä lääkäriin, mikäli lääketieteelliselle hoidolle ilmenee tarve.	Lääketieteellisen hoidon tarpeessa yhteydenotto lääkäriin
Lapsia ja nuoria otetaan perusteettomasti lainvastaisesti menettelyvirheiden seurauksena huostaan.	Lapsien ja nuorten perusteeton huostaanotto
Näiden ihmisryhmien ongelmat voitaisiin hoitaa avohuollon toimenpiteillä kuten terapialla.	Ihmisyhmien ongelmien hoitaminen terapialla
Laitoksessa olevia nuoria pitäisi tukea itsenäiseen elämään, opiskeluun ja työn tekoon.	Nuorten tukeminen
Kaikille suomalaisille pitäisi taata samat edut.	Etujen toteutuminen suomalaisille
Nykyisessä mallissa asia ei toteudu.	Nykyisen mallin toimimattomuus
Kotihoidontuen korottamisen avulla päivähoitojonot poistuvat.	Päivähoitojonojen poistuminen kotihoidontuen noustessa
Toimentulohakijoiden määrä voi myös vähentyä muutoksen seurauksena.	Toimentulohakijoiden määrän vähentyminen
Perustulo tekisi siitä kansalaisoikeuden.	Perustulosta kansalaisoikeus
Sosiaaliturva yksinkertaistuisi tämän myötä.	Sosiaaliturvan yksinkertaistuminen
Ihmisarvoinen perustulo mainitaan perustuslain 19§:ssä ja perustulon avulla tämä asia voitaisiin turvata.	Perustulon mainitseminen laissa
Perustulon käyttöönololle olisi tarve, sillä lyhyet ja osa-aikaiset työsuhteet ovat yleistyneet.	Muuttuneet työsuhteet
Verovarot siirtyisivät tässä tapauksessa sijoitettujen lasten hyvinvointiin yksityisten yritysten sijasta.	Verovarojen siirtyminen sijoitettujen lasten hyvinvointiin yksityisten yritysten sijaista
Taloudellinen toimeentulo on merkittävä asia perheelle.	Taloudellisen toimeentulon merkittävyys perheelle
Syntyvyys on alhaisella tasolla Suomessa.	Suomen alhainen syntyvyys
Tuki auttaisi lisäämään syntyvyyttä.	Syntyvyyden lisääntyminen tuen avulla
Kohtuullinen palkkataso houkuttelisi päätöksentekijöiden työhön ihmisiä, jotka eivät ole kiinnostuneet pelkästään palkasta.	Palkkatason vaikutus työntekijöihin
Nykyisten järjestöjen tarjoama tukitoiminta on riittämätöntä.	Järjestöjen tarjoaman tukitoiminnan riittämättömyys
Jyväskylän SPR:n Ystävänvälitys – toiminnassa jonot olivat pitkiä vuonna 2012.	Jonottaminen Jyväskylän SPR:n Ystävänvälitys - toiminnassa
Toimeentulon hakijat ovat epätasa-arvoisessa asemassa, kun heille myönnetään harkinnanvaraista tai ehkäisevää toimeentulotueta.	Toimeentulohakijoiden epätasa-arvoinen asema toimeentulon muotoja myönnettäessä

LIITE 6 Taulukko 14. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen al-
kuperäinen - ja pelkistetty ilmaisu ajalta 2012–2015.

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu
Suurpetokanta on liian suuri tällä hetkellä.	Liian suuri petokanta
Suurpetokanta aiheuttaa vaaratilanteita esimerkiksi karjalle.	Suurpetokannan aiheuttamat vaaratilanteet
Pedoista aiheutuva pelko on kohtuutonta lapsille joillakin alueilla.	Pedoista aiheutuva pelko lapsille
Kiviaineksen hyötykäyttö vähentää polttoainekustannuksia.	Polttoainekustannuksien vähentyminen kiviaineksen hyötykäytöllä.
Luonnon kuormitusta kiviaineksen kuljettamiseen kuuluvien ajomatkojen loputtua.	Luonnon kuormituksen vähentyminen kiviaineksen kuljettamisen loputtua.
Maankaatopaikat eivät täyty yhtä nopeasti.	Maankaatopaikkojen täyttymisnopeus
Hyötykäyttö toisi lisää työpaikkoja ja toimijoita.	Työpaikkojen ja toimijoiden lisääntyminen hyötykäytön myötä.
Kiinalainen merimetso voi ylirasittaa vesistöjä.	Vesistöjen ylirasittuminen kiinalaisen merimetson takia.
Merimetsot ovat uhka myös rannikkokalastukselle, sillä ne syövät kalan poikasia.	Merimetsojen uhka rannikkokalastukselle
Nyky päivän lainsäädäntö on melko salliva roskaamisen suhteen.	Lainsäädännön sallivuus roskaamisen suhteen
Rikostutkintaan ja tuomioihin johtavat tapaukset ovat erityisen törkeitä roskaamisia.	Erityisen törkeiden roskaamisten johtaminen rikosprosessiin
Annettavat tuomiot ovat lieviä.	Tuomioiden lievyys
Tavallisesta roskaamisesta ei aiheudu sanktioita.	Tavallisten roskaamisten sanktioimattomuus
Suomessa on paljon rantoja, jotka on suunniteltu huonosti.	Huonosti suunnitellut rannat
Perusteluilla viitataan myös tällaisiin tapauksiin, jotka ovat nousseet esille mediassa.	Mediassa nostetut tapaukset asiasta
Avohakkuu tappaa maastosta hetkellisesti esimerkiksi sienet ja linnut.	Sienten ja lintujen lähteminen maastosta avohakkuun seurauksena
Avohakkuun myötä ihmiset menettävät maastot, joissa voi käydä sienestämässä ja marjastamassa.	Sienestys - ja marjastusmaastojen menettäminen avohakkuun seurauksena
Metsäyhtiöt ovat ainoita hyötyjiä asiassa.	Metsäyhtiöt ainoana hyötyjänä

LIITE 7 Taulukko 15. Sosiaaioikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen alkuperäinen – ja pelkistetty ilmaus ajalta 2016–2019.

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu
Suomen lainsäädäntö on vanhentunut.	Vanhentunut lainsäädäntö
Suomen sosiaaliturvajärjestelmä on luotu rajoittein avaamattomissa olosuhteissa.	Sosiaaliturvajärjestelmän luomisolosuhteet
Suomi herättää kiinnostusta maana sosiaaliturvansa vuoksi ulkomaalaisissa.	Suomen kiinnostus maana sosiaaliturvan vuoksi
He eivät voi saavuttaa työn teolla Suomen sosiaaliturvan tasoa.	Työllä saavuttamaton sosiaaliturvan taso
Menojen supistaminen pitäisi aloittaa karsimalla sosiaaliturvan piiriin tulevien ulkomaalaisten määrää.	Menojen laskeminen karsimalla sosiaaliturvan piiriin tulevien ulkomaalaisten määrää
Asumisperusteisen sosiaaliturvan lakkauttaminen ulkomaalaisilta tasapainottaisi julkista taloutta.	Julkisen talouden tasapainoittaminen asumisperusteisen sosiaaliturvan lakkauttamisella
Tämän seurauksena työperäinen maahanmuutto lisääntyisi myös Suomeen.	Työperäisen maahanmuuton lisääntyminen Suomeen
Nykyisen järjestelmän vuoksi hoitajat eivät tunne hoidettaviaan.	Hoitajan hoidettaviensa huono tunteminen nykyisellä järjestelmällä
Osa työajasta on tilastointia.	Tilastointi osa työaikaa
Aikaisemmin asiakkaille oli mahdollisuus tarjota yksilöllistä hoitoa.	Yksilöllisen hoidon aikaisempi tarjoamismahdollisuus
Kotihoidossa oli pienet ryhmät.	Kotihoidon pienet ryhmät
Kela ei ole hoitanut toimeentulotukiasioita odotuksien mukaisesti.	Toimeentulotukiasioiden odotuksia vastainen toiminta Kelalla
Hidas toiminta	Hidas toiminta
Terveystuella maksut ovat liian korkeita lapsiperheille ja pienituloisille työttömille.	Terveystuella maksut lapsiperheille ja pienituloisille työttömille
Kuntien asukkaille pitäisi taata oikeus julkiseen terveydenhoitoon riippumatta tulorajoista.	Kuntien asukkaiden oikeus julkiseen terveydenhoitoon tulorajoista riippumatta
Omaishoidon tuki ei ole tarpeeksi korkea.	Omaishoidon riittämättömän pieni tuki
Lievästi vammautuneille nuorille kunnallinen laitoshoido ei ole oikea paikka.	Kunnallisen laitoshoidon tarpeellisuus lievästi vammautuneille nuorille
Yrittäjälle päivärahakorvausta 5,5-6 kuukauden kuluttua työttömäksi jäämisestä, kun palkansaajalle kuukauden kuluu	Yrittäjän oikeus korvaukseen palkansaajaan verrattuna
Yrittäjän on poistuttava ensiksi useista rekistereistä.	Yrittäjän poistuminen rekistereistä
Realisoitava henkilökohtainen sekä yrityksen omaisuus	Henkilökohtaisen ja yrityksen omaisuuden myyminen
Hoitopaikoissa on tapahtunut virheitä hoidon aikana.	Virheiden tapahtuminen hoitopaikoissa
Puolisilla ei ole ollut mahdollisuutta asua yhdessä ja heidät on sijoitettu eri hoitopaikkoihin.	Puolisoiden sijoittaminen eri hoitopaikkoihin
Vanhusten ja omaisten tahtoa ei ole kuunneltu päätöksentekijöiden toimesta.	Vanhusten ja omaisten kuuntelemattomuus päätöksentekijöiden toimesta
YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen artiklan 27 mukaan lapsella oikeus henkisen kehityksen kannalta sopivaan elin	Lapsen oikeus sopivaan elintasoon henkisen kehityksen kannalta YK:n artiklan mukaan
Lapsilisän loppuminen ennen täysi-ikäisyyttä on epätasa-arvon merkki.	Lapsilisän loppuminen ennen täysi-ikäistymistä epätasa-arvosta
Lain mukaan alaikäisen elättäminen on vanhempien velvollisuus.	Alaikäisen elättäminen vanhempien velvollisuus lain mukaan
Kotihoidon työntekijöiden työkyky parantuu, kun päivätoiminnan järjestämisellä asiakkaiden toimintakyky kehitty	Kotihoidon työntekijöiden työkyvyn parantuminen päivätoiminnan järjestämisenä asiakkaille
Kuntouttava päivätoiminta lisää vanhusten viihtyvyyttä.	Vanhusten viihtyvyyden lisääntyminen kuntouttavalla päivätoiminnalla

LIITE 8 Taulukko 16. Ympäristöoikeuden kansalaisaloitteiden perustelujen al-
kuperäinen – ja pelkistetty ilmaisu ajalta 2016–2019.

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaus
Elävien syöttikalojen käyttö on eläinrääkkäystä.	Elävien syöttikalojen käyttö eläinrääkkäystä
Täkykookun väkäsellinen koukku voi aiheuttaa kipua kalalle.	Kivun aiheutuminen kalalle
Alue on kansallisaare.	Kansallisaare ihmisille
Kasvavan kaupungin asukkailla on tarve ulkoilualueelle.	Asukkaiden tarve ulkoilualueelle kasvavassa kaupungissa
Tämänhetkinen kaivoslaki on Suomelle epädullinen.	Epädullinen kaivoslaki
Kasvava susikanta on haitta monelle maaseudun elinkeinolle.	Kasvavan susikannan haitta maaseudun elinkeinolle
Sudet eivät pelkää ihmisiä yhtä paljon kuin aikaisemmin.	Susien pelkäämättömyys ihmisiä kohtaan
Sudet tuhoavat myös luonnon monimuotoisuutta.	Luonnon monimuotoisuuden tuhoutuminen susien takia
Tutkimusten mukaan tuoksuttomat tuotteet puhdistavat pinnat hajustettuiden tuotteiden tavoin.	Tuoksuttomattomien tuotteiden puhdistavuus tutkimusten perusteella
Vesistöt ovat kärsineet kaivosyhtiöiden toiminnasta.	Vesistöjen kärsiminen kaivosyhtiöiden toiminnasta
Ongelmien esiintyminen ympäristövastuun kantamisessa kun kaivosyhtiö on lopettanut toimintansa.	Ongelmien esiintyminen ympäristövastuussa kaivostoiminnan loppuessa
Luontoa ja erityisesti pohjavettä pitäisi suojella paremmin tulevaisuudessa.	Luonnon ja pohjaveden suojeleminen tulevaisuudessa